

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Навчально-науковий інститут (факультет) юридичний

Кафедра політологічних та культурологічних студій

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до випускної кваліфікаційної роботи

освітній ступінь магістр

спеціальність 034 Культурологія

спеціалізація

на тему «Культурологічний аналіз гендерної складової сучасного кінематографу»

Виконав: здобувачка вищої освіти

КЛ-22дм

А.А. Бєседа

Керівниця

В.М. Леонтєва

Завідувачка кафедри

Л.І. Павлова

Рецензент

В.М. Шаповал, доктор філос. наук, професор
(ініціали і прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Київ – 2023

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Навчально-науковий інститут (факультет) юридичний

Кафедра політологічних та культурологічних студій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач(ка) кафедри

“ 03 ” 11 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ ВИПУСКНУ РОБОТУ
ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Бесіді Альоні Андріївні

1. Тема роботи «Культурологічний аналіз гендерної складової сучасного кінематографу»

Керівник роботи: Леонтєва Вероніка Миколаївна, д-р філос.н., доцент
(затверджений Наказом університету № 592/15.06-С від 09.11.23)

2. Строк подання студентом роботи 10 грудня 2023

3. Вихідні дані до роботи:

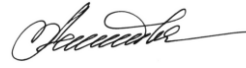

обсяг роботи – 80-100 сторінок основного тексту (1,5 інтервал, 14 шрифт з дотриманням відповідного формату); список використаних джерел оформлюється згідно з бібліографічними нормами; додатки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

проаналізувати сучасний стан проблеми; здійснити огляд наукових джерел за темою дослідження; викласти основні теоретичні та практичні положення, що розкривають тему роботи; зробити висновки.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслеників), таблиць, графіків: _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультантки	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Леонтєва Вероніка Миколаївна, проф.		
2	Леонтєва Вероніка Миколаївна, проф.		
3	Леонтєва Вероніка Миколаївна, проф.		

7. Дата видачі завдання: 03 листопада 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної випускної роботи	Строк виконання етапів	Примітка
1.	Збір інформації, робота над бібліографією	до 07.11.23	Виконано
2.	Актуалізація теми, постановка мети і завдань дослідження, складання робочого плану	до 10.11.23	Виконано
3.	Робота над розділом 1	до 15.11.23	Виконано
4.	Робота над розділом 2	до 23.11.23	Виконано
5.	Робота над розділом 3	до 30.11.23	Виконано
6.	Робота над висновками, оформлення випускної роботи магістра	до 10.12.23	Виконано
7.	Підготовка випускної роботи магістра до захисту та її захист	до 15.12.23	Виконано

Здобувачка

А.А. Беседа

Керівниця роботи

В.М. Леонтєва

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1 ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО КІНЕМАТОГРАФУ	13
1.1. Культурологія сучасного кінематографу як фокусу і дзеркала гендерних проблем	13
1.2. «Жінки у кіно»: багатогранність гендерної складової кінематографу та проявів гендерної (не)рівності в кіно	22
РОЗДІЛ 2 ГЕНДЕР У КІНО ХХ – НАПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	25
2.1. Ретроспектива гендерної складової кінематографу	25
2.1.1. Змінювання гендерних акцентів у персонажах фільмів протягом ХХ століття	25
2.1.2. Огляд історії номінацій «Оскар» та інших кінонагород у гендерній оптиці	45
2.2. Класифікація гендерних проблем у кіноіндустрії та на кіноекрані	54
2.2.1. Невідповідність гендерних ролей	54
2.2.2. Нерівний доступ до ресурсів	57
2.2.3. Сексуалізація жіночого тіла	59
2.2.4. Нерівномірна представленість жінок та різних груп жінок	62
2.2.5. Гомофобія та трансфобія	66
2.2.6. Брак жіночої перспективи	68
РОЗДІЛ 3 ГЕНДЕРНІ РОЛІ І СТЕРЕОТИПИ СУЧАСНОГО КІНЕМАТОГРАФУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА	71
3.1. Представлення гендерних ролей в ігровому кіно і проблема гендерної (не)рівності	71
3.2. Гендерні ролі та гендерні стереотипи: взаємовплив життєвих реалій та екранних образів	74
3.2.1. Найпоширеніші гендерні стереотипи у кіно.	74
3.2.2. Вплив гендерних стереотипів у кіно на глядачів.	78
3.2.3. Зміна і руйнування гендерних стереотипів у кіно	84
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	91
ДОДАТОК. Список фільмів, в яких артикульовано гендерну проблематику та яких було залучено до аналізу	99

ВСТУП

Сучасний (у часовому проміжку з середини ХХ століття до сьогодні) кінематограф, безсумнівно, є культурним явищем – одним з найважливіших засобів формування та вираження культурних цінностей. Кіно не тільки передає певні ідеї, цінності та повідомлення, але й створює спільні пам'ятні моменти та образи, які затримуються в свідомості і сприяють формуванню колективної свідомості. Кіно впливає на соціальні норми та стереотипи, формує стиль життя і уявлення про світ. Сучасний кінематограф став чимось значно більшим, ніж просто комерційною розважальною індустрією, – це справжнє мистецтво, яке відображає, коментує та формує сучасну культуру.

З появою гендерного підходу стає все глибше зрозумілим, що будь-яке без виключення культурне явище містить *гендерну складову*, яка може бути вираженою більшою або меншою мірою і мати різний вплив на культурне ціле. Культурологічним завданням є не просто опис і аналіз цих складових самих по собі (цим займаються психологія гендеру, соціологія гендеру та інші відгалуження гендерних досліджень), а саме виявлення їхнього взаємозв'язку з культурним цілим та міри їхньої впливовості на нього.

Будь-яке мистецтво відображає соціокультурні зміни, які відбуваються в суспільстві, і навіть більше того: передчуває, нібито випереджує такі зміни. Кіно не є винятком. Наприклад, в 1970-х роках у США відчутно активізується рух фемінізму, і кіновиробництво разом із кінопродукцією стає місцем, де можна простежити вплив цього руху на культуру. Так, починає з'являтися більше фільмів з головними персонажами-жінками, тобто героїнями, які не обмежуються традиційними жіночими ролями. Але аналізуючи сучасний кінематограф як цілісність кіноіндустрії та кінопродукції, ми можемо побачити, що, незважаючи на зростання кількості фільмів з головними героїнями-жінками, чоловіки все ще займають головні позиції у кіноіндустрії..

Крім того, дослідження гендерної складової сучасного кінематографу може стосуватися різних аспектів гендерної тематики в кіно, наприклад, проблеми стереотипних зображень чоловіків та жінок, нерівноправного

розподілу ролей у фільмах, ставлення до ЛГБТ спільнот, небінарних (non-binary), гендерних квір-особ (genderqueer), двоспрямованих (bigender), агендерних, демігендерних особистостей тощо.

Отже, дослідження гендерної складової сучасного кінематографу є актуальним і важливим завданням у контексті пізнання та корекції культурних та соціальних норм, що відображаються в кіно і використовуються у кіновиробництві. Це може допомогти забезпечити більш зважений та справедливий підхід до зображення і розуміння уявлень щодо статей і гендерів, а також гендерних стосунків у суспільстві.

Водночас в останні роки спостерігається зростання інтересу до проблем гендерного нерівноправ'я у кіноіндустрії. Це призвело до підтримки різних громадських рухів, в тому числі й феміністичних організацій, які активно борються за рівне представлення жінок в кіноіндустрії. Одним з прикладів може бути акції «Time's Up» (Час долати) та «5050x2020», які закликають до гендерної рівності в кіноіндустрії, до участі більшої кількості жінок у кінофестивалях та, загалом, у творчому процесі [1].

Серед інших аспектів дослідження гендерної складової сучасного кінематографу варто зазначити його взаємозв'язок з сексуальністю та ЛГБТ+ ідеологією. Кінопродукція відіграє значну роль у формуванні уявлень і стереотипів про статі та сексуальність, і тому важливо досліджувати, як саме ці аспекти відображаються у фільмах.

Ступень наукової розробки проблеми. Питання стосовно стосунків/взаємодії між чоловіками та жінками – одна провідних тем мистецтва як такого, і кіномистецтво, і дослідження «гендерної складової», яку часто розуміють саме таким чином, тобто як сталі патерни «чоловічої та жіночої поведінки», складають значну частку мистецтвознавчих, а також психологічних і соціологічних праць.

Результати вже здійснених досліджень показують, що в особистісних рисах кіногероїв різної статі все ще існують певні закономірності, що відповідають суспільним стереотипам: чоловіки у фільмах більш агресивні,

сильні, домінантні та ревнівні, а жінки більш люблячі, дбайливі, щасливі та слухняні.

Аналіз також показав, що гендерне представництво за останні 20 років стало більш рівномірним. У 2000–2004 роках лише 15% персонажів були жінками, але у 2015–2019 роках ця кількість збільшилася майже до 44%.

Попередні роботи також показали існування сильного гендерного розриву у культурному просторі – не лише у кіно, а й у літературі. Хуймін Сью разом із колегами (Huimin Xu, Zhang Zhang, Lingfei Wu, Cheng-Jun Wang) у 2019 році проаналізували 7226 книг, 6087 синопсисів фільмів та 1109 кіносценаріїв та виявили емоційну залежність жіночих персонажів від чоловічих, тобто виявили так званий *комплекс Попелюшки*, який проявляється в тому, що щастя та повноцінне життя жінок цілком залежить від волі їхніх партнерів. У цьому дослідженні вчені використовували навчену на Google News модель, щоб автоматично обчислювати «індекс щастя» для кожного слова в документі. Вектор щастя містить такі слова, як «успіх», «успішний», «удача», «щастя», «радість», «посмішка» – для позитивних моментів і «провал», «нещастя», «невдача», «смуток», «сльози» – для негативного настрою. Аналіз показав, що жіночий словесний вектор у кіно та літературі орієнтований переважно на романтику, а чоловічий – на пригоди. На думку вчених, такі наративи вибудовують стереотипні гендерні ролі та сприяють гендерній нерівності у суспільстві [2].

У багатьох дослідженнях такого роду для оцінки гендерної упередженості у фільмах використовують тест Бехдел (bechdel test). Щоб пройти його, у творі має бути 1) хоча б два жіночі персонажі, 2) які розмовляють між собою 3) про що-небудь, крім чоловіків. Іноді додають, що ці дві жінки мають бути названі за іменами. Наприклад, Джей Аллен у 2019 році виявив 17 блокбастерів, які «дивним чином пройшли тест Бехдел» [3].

Ізраїльський вчений Діма Каган у 2020 році разом із колегами (D. Kagan, T. Chesney, M. Fire) за допомогою спеціальної моделі проаналізував 15540 фільмів і виявив гендерний розрив практично у всіх жанрах. Вчені дещо

уніфікували тест Бехдел і з'ясували, що хоча фільмів, де дві жінки спілкуються одна з одною стає дедалі більше, взаємодія трьох жінок, як і раніше, рідкість: всього 3,57%, порівняно з чоловіками, які спілкуються втрех у 40,74% випадків. Ці результати підтверджують численні дослідження про те, що жінки рідше є центральними персонажами, і вказують на те, що в середньому їм дістаються другорядні ролі. Втім, у цій роботі вчені також виявили, що згодом ситуація покращується: жінок у кіно стає більше, і фільми дедалі частіше проходять тест Бехдел [4].

Створено чимало кінострічок про феміністок, у тому числі, на реальному біографічному матеріалі (наприклад, «Фріда», 2002; «Ангели із залізними зубами», 2004; «Коханці Кафе де Флор», 2006 та ін.) і представників/-ць різних сексуальних та гендерних орієнтацій (наприклад, «Життя Адель», 2013), які аналізувалися кінокритикою і деякі навіть були удостоєні вищих нагород кінофестивалів («Фріда» – Оскара в 2-х номінаціях та Золотого глобуса, «Життя Адель» – Пальмової гілки в Каннах). Вже існує феміністична теорія кіно [5]; в останні роки характеризуються і популяризуються «феміністичні фільми» [6], «фільми, що торкаються гендерних питань» [7] та «жіноче кіно» (зняте жінками) [8].

У цілому ж можна визнати, що проблеми гендерної складової сучасного кінематографу досліджуються досить активно, але переважно, як окремі їх аспекти, без зведення в узагальнену картину саме «гендерної складової». Власне, чітке й однозначне визначення «гендерної складової сучасного кінематографу» у культурології відсутнє. Тому ми починаємо дану магістерську роботу з пропозиції такого робочого визначення.

Гендерні проблеми та аспекти властиві всім компонентам культурного явища кінематографу – єдності кіномистецтва разом з його творами (фільмами, кінопродукцією) і суто виробничої компоненти – кіноіндустрії («the film industry»). Під «гендерною складовою» сучасного кінематографу ми розуміємо єдність всієї різноманітності гендерної тематики, як її відтворено-показано у кінопродукції – на екрані (на рівні сценарної основи фільму, образів

персонажів, відображення гендерних ролей та стереотипів тощо, – умовно кажучи, чим/яким є «гендер» у творчій переробці кіномистецтвом), реальних гендерних стосунків у сфері кінематографу, а також того впливу на гендерну свідомість глядацької (масової) аудиторії, який чиниться кіномистецтвом та процесами всередині сфери кіно.

Об'єктом дослідження є процес участі чоловіків та жінок, а також носіїв інших гендерних ідентичностей у сучасній кіноіндустрії та показ гендерних ролей й ідентичностей в її продуктах/продукції (в кінофільмах, на екрані).

Предметом дослідження є гендерна складова сучасного кінематографу у вигляді репрезентацій гендерної тематики у кінопродукції (екранних образах героїв та героїнь) та гендерних вимірів процесів кіновиробництва і «споживання» кінопродукції.

Метою дослідження є визначення і культурологічний аналіз гендерної складової сучасного кінематографу

Досягнення мети передбачає вирішення **наступних завдань**:

- показати багатогранність «гендерної складової кінематографу» та обґрунтувати введення до наукового обігу відповідного поняття;
- здійснити ретроспективний огляд гендерної складової кінематографу;
- класифікувати гендерні проблеми у кіноіндустрії та на кіноекрані;
- виявити форми взаємовпливу життєвих реалій та екранних образів щодо гендерних ролей та гендерних стереотипів, у тому числі –
- визначити особливості зміни та руйнування гендерних стереотипів у кіно (засобами кіномистецтва).

Наукова новизна роботи визначається новим розумінням «гендерної складової кінематографу», що забезпечило дослідження цього культурологічного концепту і відповідного культурного феномена – присутності і проявів гендерних проблем/аспектів (гендерної агенди) – на всіх його структурних рівнях, во всіх компонентах: в реальних стосунках учасників і учасниць процесів створення, розповсюдження та споживання кінопродукції (зйомки, прокату і перегляду фільмів), на екрані (в образах та стосунках

кіногероїв і кіногероїнь), а також з точки зору впливу екранних гендерних відносин на культурну (масову) свідомість і процеси трансформації гендерної свідомості в бік подолання/відмови від гендерних стереотипів на користь інклюзивності та рівноправ'я у гендерних відносинах.

Теоретична та практична значущість роботи полягає у введенні в науковий обіг поняття «гендерна складова (сучасного) кінематографу» і виявленні кола актуальних проблем, що потребують подальшого вивчення саме як пов'язані один з одним елементи гендерної складової кінематографу як цілісного культурного феномена. Результати магістерської роботи можуть бути використаними як у сфері кінематографії і кінокритиці (для врахування сучасних тенденцій щодо показу гендерної тематики у кінотворах), так і у культурологічній освіті (у навчальних курсах та спецкурсах – з візуальної/екранної/масової культури, історії ігрового кіно, соціальної психології, культурної антропології, філософії і культурології гендеру тощо), у дослідженнях масової свідомості та громадської думки, при моніторингу гендерного складу знімальних груп, а також у розробці соціокультурних проєктів і гендерних політик.

Теоретико-методологічною базою дослідження є комплекс загальнонаукових, філософських, соціологічних і культурологічних методів і пізнавальних прийомів, з яких найбільшою мірою задіяно абстрагування і узагальнення, аналіз і синтез, класифікація, системний і діалектичний підходи, герменевтичні і феноменологічні процедури, також методи культурологічної реконструкції і порівняльного аналізу.

У процесі вивчення репрезентації гендерних стереотипів у сучасному кінематографі та їх впливу на масову свідомість, було необхідно провести і був проведений аналіз фільмів (список наведений у додатку). Крім того, використано контент-аналіз. Це включало детальний аналіз фільмів під кутом зору виявлення конкретних образів, які або репрезентують гендерні стереотипи, або руйнують їх.

Нарешті, крім традиційних методів збору даних, також використано соціальні медіа та аналіз веб-сайтів, форумів та блогів, щоб вивчити громадську думку про гендерну репрезентацію у кінематографі.

Проведене дослідження дозволило дійти певних висновків і сформулювати **результати, що містять елементи наукової новизни:**

1. «Гендерну складову (сучасного) кінематографу» слід розуміти і як наявність/відсутність гендерної тематики у фільмах – творче відтворення на екрані того, чим/яким є/не є гендер, і як реальні гендерні стосунки у процесі кіновиробництва – створення кінопродукції – та менеджменту кіно. Поняття «гендерна складова кінематографу» вказує на рівень репрезентації та рівень участі носіїв різних гендерних ідентичностей у всіх аспектах і компонентах сучасного кінематографу – мистецьких (творчих) і виробничих,.

2. Попри суттєвих відмінностей у сутності та організації творчого процесу (сценарна, режисерська, акторська, операторська робота тощо) та процесу кіновиробництва (адміністрування, фінансування, технічне забезпечення та обслуговування зйомок та побуту знімальних груп на натурних локаціях тощо) у сучасному кінематографі виявлено низку форм-проявів його гендерної складової, однаково проблемних в обох зазначених компонентах: 1) невідповідність гендерних ролей; 2) нерівний доступ до ресурсів, 3) сексуалізація жіночого тіла; 4) нерівномірна представленість жінок та різних груп жінок; 5) гомофобія та трансфобія; 6) брак жіночої перспективи.

3. Провідним чинником, сприяючим позитивному переосмисленню гендерних стереотипів, визнано акцент на образах сильних, незалежних героїнь фільмів: власне, зміна у підході до створення образів жінок у кіно виявилася ключовим спонукальним мотивом до подолання/відмови від стереотипного сприйняття глядачами жіночих ролей у суспільстві.

4. Водночас, зміна у представленні чоловічих та жіночих персонажів кіно у кіно відзначається не лише подоланням/розбиттям традиційних гендерних стереотипів, але й фокусуванням уваги на різноманітності гендерних ідентичностей.

5. Кінопродукція (фільми), активно впливаючи на глибокі рівні колективної свідомості – аж до архетипічного підсвідомого, виступає одним з інструментів соціокультурної трансформації і має розглядатися як каталізатор змін у сфері гендерних відносин.

Апробацію основних положень випускної кваліфікаційної роботи здійснено на конференціях:

1. IX Міжнародній науково-практичній конференції "Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти" (19-20 жовтня 2023 р.): опубліковані тези. «Візуалізація гендерних ролей у сучасному кіно: культурологія проблеми» [9].

2. IV Міжнародній науково-практичній конференції «Феномен культури постглобалізму – контекст військових конфліктів» (22 листопада 2023 р.): спільна доповідь із А. Пархоменко «Особливості візуалізації гендерних ролей у цифровому кіно» на панелі 8 «Візуальна культура та світогляд» [10, с. 38].

Структуру роботи визначено її завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять 6 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатку (списку фільмів, в яких артикульовано гендерну проблематику та яких було згадано/залучено до аналізу).

РОЗДІЛ 1. ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО КІНЕМАТОГРАФУ

1.1. Культурологія сучасного кінематографу як фокусу і дзеркала гендерних проблем

Дослідження гендерної складової сучасного кінематографу є важливим завданням, оскільки кіно має великий вплив на культурні й соціальні норми. Це означає, що зображення статей та їх поведінки в кіно може впливати на оцінку їх рольової поведінки у суспільстві.

Одним із важливих етапів в історії зміни гендерної складової кіноіндустрії був спалах руху у 1970-х роках. Цей період супроводжувався проголошенням прав жінок та рівноправними можливостями. Феміністки вимагали викоренення статевих стереотипів і, стаючи активними в галузі кіно, вони намагалися змінити подання про статі у фільмах. Результатом цього стала зміна в тому, якими стали екранні образи жінок. З'явилися фільми, де панували жіночі персонажі – жінки виконували головні ролі і зображалися як сильні особистості з власними бажаннями, потребами та цілями. Ці фільми розширили уявлення глядачів про можливості жінок і положення, яке вони займають у суспільстві.

Проте, не зважаючи на певне покращення, проблеми з представленням гендерних ролей у кіно не зникли повністю. Чоловікам все ще виділяються більше уваги та часу на екрані, їм частіше присвоюють головні ролі, вони частіше мають більшу варіативність характерів, тоді як жіночим персонажам часто накладаються обмеження. Це приводить до переповнення суспільства стереотипними уявленнями про статі, що характеризується надмірною сексуалізацією та об'єктивізацією жінок, а також обмеженим спектром культурних архетипів, представлених у жіночих образах, у героїнях фільмів.

Крім того, дослідження гендерної складової сучасного кінематографу може досліджувати різні аспекти гендерної тематики в кіно, наприклад, проблеми стереотипних зображень чоловіків та жінок, нерівноправного

розподілу ролей у фільмах, ставлення до ЛГБТ спільноти та інших гендерних меншин.

Отже, дослідження гендерної складової сучасного кінематографу є важливим завданням для вивчення і аналізування культурних та соціальних норм, що відображаються в кіно. Це може допомогти забезпечити більш рівний та справедливий підхід до зображення статей у суспільстві.

Детальне дослідження гендерної складової сучасного кінематографу може розкрити різні аспекти, пов'язані з представленням статей у фільмах. Одним з найбільш відомих та обговорюваних аспектів є роль жінок у кіноіндустрії, яка часто стає предметом критики через нав'язування стереотипів та нерівний розподіл ролей.

Справді, історично в кіно чоловіки грали головні ролі, тоді як жінки виконували підпорядковані, допоміжні або сексуальні ролі. Жінки були об'єктом поглядів та задоволення мужніх героїв, а їх правдивий потенціал як героїнь часто залишався невідкритим. Однак, з кожним роком суспільство змінюється, і з цим змінюються й кінопродукція та відтворення на екрані гендерних стосунків.

Серед інших аспектів дослідження гендерної складової сучасного кінематографу варто зазначити його взаємозв'язок з сексуальністю та ЛГБТ-представленнями. Кінопродукція відіграє значну роль у формуванні уявлень і стереотипів про статі та сексуальність, і тому важливо досліджувати, як ці аспекти відображаються у фільмах.

Сексуальність є важливим елементом багатьох фільмів, але з точки зору гендерної складової, це може виявитись однобічним. Тоді як головні чоловічі персонажі можуть володіти відчутним сексуальним привабливістю, жіночі персонажі час від часу можуть зводитись до ролей, де їх сексуальність задовольняє бажання чоловіків або показується через призму краси. Підкреслення тіла жінки може призводити до об'єктовізації та зниження її на рівень пасивного об'єкту.

Особливу увагу слід приділяти представленню ЛГБТ спільноти у кіно. Хоча останнім часом деякі фільми відображали різні аспекти сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності, представлення ЛГБТ персонажів все ще залишається обмеженим. Існують певні стереотипи та недостача яскравих героїв з ЛГБТ спільноти, а також нерівний доступ до можливостей й ресурсів у кіноіндустрії. Продовження дослідження цього аспекту може привести до змін у способах подання та сприйняття ЛГБТ-ідентичності на екрані.

Дослідження гендерної складової сучасного кінематографу може здійснюватися різними методами, такими як аналіз фільмів, опитування глядачів, спостереження за творчим процесом і т.д. Комбінування різних методів може дати більш повне й репрезентативне уявлення про гендерну складову кіноіндустрії. Важливо також зазначити, що результати такого дослідження можуть мати вплив на саму кінопродукцію, так як вони можуть бути використані для створення більш рівноправних, різноманітних і аутентичних фільмів.

Таким чином, дослідження гендерної складової сучасного кінематографу є важливим завданням, яке допомагає відкрити дискусію про роль гендеру та статі у кіноіндустрії. Воно сприяє усвідомленню нерівностей та стереотипів, що існують у кінопродукції, та може стати основою для змін у розумінні та представленні статевих ролей. Такі дослідження сприяють розвитку інклюзивності, рівноправ'я та більш різноманітного представлення гендерів у кіноіндустрії, що має важливе значення для формування сучасного суспільства та культурного сприйняття.

Культурологічний аспект сучасного кінематографу є дуже широким та багатограним поняттям, яке охоплює різноманітні аспекти культури, які присутні у кіноіндустрії сьогодні. У даній відповіді спробую розглянути цей аспект у контексті ролі кіно у формуванні культурних цінностей, сучасні тенденції кінопродукції, вплив кіно на суспільство, способи репрезентації різних культур та національностей у фільмах, а також їх вплив на ідентичність та самосвідомість глядачів.

Сучасний кінематограф, безсумнівно, є одним з найважливіших засобів формування та вираження культурних цінностей. Кіно не тільки передає певні ідеї, цінності та повідомлення, але й створює спільні пам'ятні моменти та образи, які затримуються в свідомості і сприяють формуванню колективної свідомості. Кіно впливає на соціальні норми та стереотипи, формує стиль життя і уявлення про світ. Сучасний кінематограф став значно більше, ніж просто комерційною розважальною індустрією – це справжнє мистецтво, яке відображає, коментує та формує сучасну культуру.

Однією з найважливіших тенденцій у сучасному кіно є зростаюча популярність фільмів, які відображають різні культури та національності. Ця тенденція відображає важливість міжкультурного діалогу та сприяє розширенню нашого розуміння та толерантності до різних культурних спадщин. Фільми, що представляють різні культури, можуть стати мостом спілкування та розуміння між людьми з різних країн та культурних середовищ. Вони можуть підкреслити універсальність людських цінностей та дослідити різноманітність світової культурної спадщини.

Культурологічний аспект сучасного кінематографу також включає аналіз впливу кіно на самосвідомість та ідентичність глядачів. Фільми можуть не лише розповідати історії та передавати емоції, але й відображати аспекти ідентичності через розкриття різних соціокультурних контекстів. Кіно може підсилити або змінити наше сприйняття самого себе та нашої культури, а також сприяти розумінню та заохоченню культурної різноманітності. Фільми можуть викликати саморефлексію, порушувати стереотипи, підтримувати емансипацію та навіть мобілізувати суспільство до зміни.

Важливим напрямком культурологічних досліджень сучасного кінематографу є аналіз різних аспектів репрезентації. Фільми можуть впливати на сприйняття та категоризацію народів, етнічних груп та інших соціокультурних формацій. Наприклад, вони можуть сприяти стереотипізації та зміцненню культурних стереотипів, або ж намагатися їх підтримувати або об'єктивно аналізувати та переборювати.

Культурологічний аспект сучасного кінематографу може також бути розглянутий у контексті впливу кіноіндустрії на суспільство. Кіно може бути механізмом зміни громадських поглядів, оскільки воно має великий потенціал для масового проникнення і зміни свідомості. Фільми можуть бути механізмом впливу на політичну, соціальну та культурну атмосферу. Вони можуть ставати причиною суспільних розмов, генерувати нові ідеї, змінювати погляди на соціальні проблеми, сприяти міжнаціональному діалогу та впливати на розвиток суспільних груп.

Узагалі зазначеної тенденції до розширення і диференціації голлівудської сцени в сучасному кінематографі, нові культурні та соціально-політичні кіностудії поступово стають більш значущими у голлівудському кіно-просторі. Вони дають можливість простори для розвитку різноманітних репрезентацій, нових ідей та персонажів, які раніше були менш представлені у голлівудському кіно.

Також вхід додаткової конкуренції з інших форм культурного виробництва, таких як телебачення, серіали та відеостримінгові платформи, має великий вплив на функціонування та еволюцію кіноіндустрії. Це стимулює нові технології, методи розповіді та маркетингові стратегії, а також сприяє більшій різноманітності та доступності кінопродукції.

Загалом, культурологічний аспект сучасного кінематографу є важливим в контексті розуміння сучасної культури та її зв'язку з кіноіндустрією. Вивчення культурологічного аспекту дозволяє дослідникам краще розуміти роль кіно у формуванні культурних цінностей, вплив кінопродукції на суспільство, способи репрезентації різних культур та національностей у фільмах, а також їх вплив на самосвідомість та ідентичність глядачів. Таке дослідження може сприяти свідомому сприйняттю кіно та розвитку критичного мислення щодо його впливу на суспільство.

«Гендерну складову» сучасного кінематографу ми розуміємо, по-перше, як відтворення гендерної тематики у кінопродукції – на екрані (на рівні сценарної основи фільму, образів персонажів, відображення гендерних ролей та

стереотипів тощо, – умовно кажучи, чим/яким є «гендер» у творчій переробці кіномистецтвом), по друге, як реальні гендерні стосунки на знімальному майданчику і в менеджменту кіно – в період пост-продакшн, тобто у прокаті, у залученні до конкурсів і фестивалів (гендерний склад знімальних груп і журі фестивалів, та розподіл у них обов'язків – соціальних ролей – між представниками різних статей/гендерів, робота режисерів і режисерок з акторами й акторками, особливості кастингу акторів та акторок тощо).

Гендерна роль – це соціально-культурна конструкція, що визначає соціальні очікування, що стосуються поведінки, рольових дій, професій, засобів вираження тощо для чоловіків та жінок у суспільстві. Кіно, як форма масової культури, досить часто відображає традиційні стереотипи гендерної ролі, які в певній мірі впливають на стереотипи та очікування, щодо поведінки чоловіків та жінок в реальному житті.

Однією з головних перешкод щодо створення гендерно рівних фільмів є передбачуваність рівняння «чоловік = головні герої, сильні та активні, жінка = допоміжні герої, слабкі та пасивні». У фільмах жінки швидше зображують як об'єкти, ніж як суб'єкти, що впливає на їх інтерпретацію глядачами. Для більшості глядачів «жіноча роль» означає зовсім інше, аніж «чоловіча роль», що теж часто зображується у стандартних шаблонах.

Є кілька причин, які можуть пояснити, чому так сталося. По-перше, в кіноіндустрії переважають чоловіки-режисери, які можуть мати власні стереотипи про гендер. Якщо вони самі глибоко усвідомлюють свої переживання стосовно гендерної ролі, кінематограф може стати ефективним інструментом для відображення гендерної рівності, але якщо таких професіоналів обмежено, то може з'явитися більше небажаних зразків.

По-друге, кінематограф – це бізнес, який залежить від зборів на касах і досягнень у галузі премій. Оскільки ці метрики визначаються головним чином за допомогою великих комерційних проектів, робота зі статтю гендерною рівністю може зазнати тисків з боку дистриб'юторів, студій та продюсерів, які хочуть побачити великі прибутки і успіхи у кінозалах. Зважаючи на це,

доцільно задуматися про те, які інтереси міноритарних статей можуть пересікатися зі спробами поліпшити гендерну рівність у кіноіндустрії.

Одним з важливих аспектів відображення гендерної ролі у кіно є різноманітність. Наприклад, фільми повинні відображати не тільки самі гендерні стереотипи, а й частіше показувати жінок із різними характерами, здібностями та цілями. Це може включати в себе жінок, які мавпують стереотипне поводження, які балансують кар'єру та сім'ю, або навіть жінок, які дійсно дістаються тяжкої зустрічі на шляху до своїх цілей.

Для досягнення цих цілей варто використовувати різноманітні методики. Наприклад, можна вдосконалювати коментар поста фільмової обробки, включаючи розширення відображення екранних героїв (наче поведінку, яка не подобається вивченим глядачів), або ж відзначити досягнення жінок-режисерів та інших професіоналів. Також варто вдосконалювати кінотехніку, що дозволяє записувати якісний звук та зображення навіть в низько бюджетних продукціях, тому що вони можуть бути джерелом нового мистецького вираження.

У світі кіно є декілька професій, де у жінок є свій пріоритет. Наприклад, жінки-макіяжистки, нарядники, асистентки оператора, тощо. Ці професії не вимагають істотної різниці чоловіків та жінок. Але на передньому плані для вирішення проблеми гендерної роль на кіно є проблеми популяризації теорій гендерної еквівалентності, візуальних курсів щодо професійного розвитку, а також збільшення кількості жінок в штабі режисерів тощо.

Загалом, кіно може стати ефективним інструментом для відображення гендерної рівності та зміни стереотипів, які стосуються поведінки та рольової поведінки в суспільстві. Важливо скласти чіткий план, який зумовлює поліпшення кількісного подання жінок у кінематографі в ролі акторів та режисерів, і збереження якості продукту. Підприємства мають практикувати різноманітні методики для вирішення цих завдань, а також дотримуватися відповідних правил роботи та відносин між колегами.

Гендерна роль в суспільстві визначається як соціально сконструйована поведінка, очікувана від чоловіків та жінок, і включає набір норм і зразків

поведінки, діяльностей та атрибутів, які приписуються кожній статі [11; 12]. Гендерні ролі є частиною культури кожного суспільства і формуються під впливом соціально-культурних чинників, а не біологічних [12].

Гендерні ролі можуть бути традиційними і передбачати стереотипну поведінку, але важливо зазначити, що кожна людина має право самостійно вирішувати, чи відповідати цим стереотипам [11]. Очікування щодо гендерної ролі можуть накладатися суспільством, але рішення про прийняття чи відхилення від цих очікувань залежить від індивіда [11].

В сучасному суспільстві широко обговорюються питання щодо гендерних ролей і стереотипів, їх викликів та наслідків, а також процесу перетворення гендерних норм у сучасному світі [13]. Це питання має значення для рівноправ'я і розуміння різних аспектів соціальної дискримінації та соціальної справедливості.

Гендерна роль розуміється як сукупність очікувань, які суспільство має до мужчин і жінок у відношенні до їхньої поведінки, ролі в громадянському житті, сімейній сфері, економіці та інших аспектах життя [11]. Гендерна роль формується шляхом соціалізації, тобто навчання індивіда певним нормам, цінностям і очікуванням, що є поширеними у конкретному суспільстві [12].

Традиційні гендерні ролі можуть відрізнятися в залежності від суспільної культури, релігії та інших факторів. Наприклад, у багатьох суспільствах до жінок можуть приписувати ролі доглядальниці, матері, а досвідченість по роботі охорони дітей потрібна лише в при випадках позитивного контролю одного з батьків, на заняттях у школі [11]. У той час, як чоловікам можуть бути приписані ролі провідників, захисників, голови сім'ї, стриманих в почуттях тощо.

Однак у сучасному суспільстві все більше прагнуть до розширення ролей та вивільнення від гендерних стереотипів. Рух за гендерну рівність відзначається боротьбою за рівні можливості та права всіх людей незалежно від їхньої статі. Це включає в себе багато аспектів, таких як забезпечення рівного

доступу до освіти, здоров'я, роботи, політичного представництва і багатьох інших сфер [13].

Зміна гендерних ролей в суспільстві потребує толерантного й відкритого відношення до індивідуальних виборів, необхідність враховувати, що кожна людина має право самостійно обирати свою роль і ідентифікацію за статтю та статевою приналежністю[14].

1.2. «Жінки у кіно»: багатогранність гендерної складової кінематографу та проявів гендерної (не)рівності в кіно

Гендерна складова у кіноіндустрії відноситься до представлення та ролі чоловіків і жінок у фільмах, а також до праці за камерою, режисури та продюсування фільмів. Вона вказує на рівень репрезентації та рівень участі чоловіків і жінок у всіх аспектах кінематографії – як мистецтва й індустрії.

У багатьох кінофільмах протягом десятиліть була нерівномірна репрезентація чоловічих та жіночих персонажів. Жінки зазвичай були зображені у стереотипних ролях, таких як вдовиця, мати, коханка або об'єкт сексуальної привабливості. Це призвело до появи рухів за гендерну рівність в кіноіндустрії, які прагнуть до більшої різноманітності і глибини у зображенні жіночих персонажів.

Крім того, нерівномірна репрезентація чоловіків і жінок спостерігається також у ролі жінок за камерою та у керівництві фільмовими проектами. Жінки, будучи режисерками й продюсерками, часто зустрічаються з перешкодами та дискримінацією у своїй кар'єрі. Тому організації та ініціативи в кіноіндустрії прагнуть підтримувати та просувати жінок у професійних сферах.

Зараз все більше людей та студій усвідомлюють важливість гендерного рівноправ'я в кіноіндустрії. Це призводить до збільшення кількості фільмів, у яких головні ролі виконують жінки, а також до зростання кількості жіночих режисерів та продюсерів. Проте, ще багато роботи треба зробити, щоб досягти повної рівності та репрезентації у кіноіндустрії.

Крім представлення ролі чоловіків і жінок у фільмах, гендерна складова в кіноіндустрії також включає питання оплати праці, рівних можливостей для професійного розвитку та наявності статевої рівноваги у зайнятості. Наприклад, дослідження показують, що жінки часто отримують меншу заробітну плату ніж чоловіки в кіноіндустрії, незважаючи на аналогічну працю.

У сучасній кіноіндустрії з'явилися організації та ініціативи, які працюють над збільшенням рівноваги гендерів у кіно. Наприклад, Sundance Institute запускає програми та фонди, що підтримують жінок-режисерів та продюсерів. Time's Up Charlotte Film Festival пропагує жіночі голоси в кіноіндустрії та підтримує жінок-виробників фільмів. Такі організації створюють можливість для жінок інвестувати в їхні проекти та допомагають їм збирати гроші.

Відзначимо, що репрезентація гендерних меншин у кіноіндустрії також є важливою темою. Багато кінематографічних спільнот та фестивалів працюють над збільшенням видимості інших гендерних ідентичностей та гендерних потоків у фільмах.

Узагальнюючи: гендерна складова у кіноіндустрії включає широкий спектр питань від ролі жінок у фільмах (як героїнь та акторок) та за камерою (як працівниць «індустрійної» складової кінематографу) до плати за працю та можливостей для професійного розвитку. Це спільна і болюча проблема, яка потребує розуміння та дій для забезпечення рівності та більшого розмаїття в кіноіндустрії.

Згідно з дослідженнями, більшість фільмів звертається до масової аудиторії, за якою сильно захоплені чоловіки віком від 18 до 24 років. Це може пояснити, чому жінки та інші гендерні меншини, які зазвичай не вважаються основними фанатами кіно, залишаються на задньому плані або їх представлення є стереотипним.

Наступництво також грає важливу роль у гендерному розподілі у кіноіндустрії. Зазвичай чоловіки займають керівні посади в студіях та компаніях, керуючи затвердженням проектів та вирішенням питань. Це може

призвести до перекрученого уявлення про те, які ідеї та проекти продовжують з'являтися на екранах.

Окрім цього, деякі аудиторії можуть бути не готові до прийняття фільмів з різною гендерною складовою, що також змушує студії вибирати проекти та ролі, які гарантовано мають успіх у касі.

Загалом, проблема гендерного розмаїття в кіноіндустрії стала предметом інтенсивних дискусій та досліджень. Нові організації, проекти та ініціативи працюють над підвищенням видимості та розмаїття гендерів в культурі та мистецтві. Відкритість до кількісного та якісного розподілу між гендерами на різних етапах створення фільму може допомогти забезпечити рівність між гендерами та сприяти народженню нових, цікавих форм творчості в кіноіндустрії.

Згідно з дослідженнями, незалежно від фізичної реальності, кіно має суттєвий вплив на формування гендерних стереотипів і соціальних норм. Зображення головних персонажів у фільмах є потужним засобом впливу на свідомість глядачів, адже вони можуть ставати для них прикладом, які визначають особистості та поведінку у реальному житті.

Один із факторів, які впливають на забезпечення гендерної рівності в кіноіндустрії, – це представлення жіночих голосів у процесі створення фільмів. Недавнє дослідження, проведене Американською академією кіно мистецтв і наук, показало, що тільки 20% режисерів, продюсерів, сценаристів та редакторів у 2019 році були жінками. Така низька участь жінок у проведенні творчого процесу призводить до однобічного погляду і залежності на головних персонажах чоловічої статі.

Крім того, розрив у заробітній платні також є проблемою в кіноіндустрії. Висока нерівність заробітних плат між акторами та актрисами існує в галузі кіно. Згідно з дослідженнями, жінки в галузі кіно заробляють в середньому на 20-30% менше, незалежно від їх успіхів та популярності у кіноіндустрії. Це викликає нерівність і підсилює стереотипи про те, що варто менше платити жінкам за їхні ролі.

Однак, варто зазначити, що деякі студії і організації вже запроваджують політику гендерної рівності у кіноіндустрії. Наприклад, в Швеції у 2012 році була введена так звана "карта Беккі", що додає фільмам бонусні бали, якщо головний режисер та продюсер є жінками. Ця ініціатива призвела до збільшення кількості фільмів з жіночими режисерами.

Загалом, гендерна нерівність в кіно є складною та багатогранною проблемою, яка вимагає комплексного підходу. Необхідні зусилля студій, глядачів, законодавців та інших зацікавлених сторін, щоб забезпечити рівні можливості та представлення різних гендерів у кіноіндустрії.

РОЗДІЛ 2 ГЕНДЕР У КІНО ХХ – НАПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

2.1. Ретроспектива гендерної складової кінематографу

2.1.1. Змінювання гендерних акцентів у персонажах фільмів протягом ХХ століття

На початку 1990-х років представлення гендеру в кіно пройшло значні зміни. Зокрема, українське незалежне кіно з'явилося протягом цього періоду, відрізняючись експериментальним сюжетно-композиційним підходом та відхиленням від тем і стереотипів, висунутих радянським кіно [15]. Кінематографісти стикалися з викликом пошуку спонсорів, боротьби за визнання у новоутвореній кіноіндустрії та вивченням меж того, що було можливим і допустимим [15].

Варто відзначити, що поняття гендеру, яке відноситься до соціальних характеристик, що визначають уявлення про "чоловіка" і "жінку", відіграло важливу роль у гендерних дослідженнях протягом цього часу [16]. В українському суспільстві на початку 1990-х років переважало соціальне сприйняття жінок як "опікунок" чи "підкувальниць". Однак стверджувалося, що таке зображення жінок було штучно сконструйовано протягом періоду незалежності [17].

Українська кіноіндустрія 1990-х років має історичне значення і вважається цінним ресурсом для розуміння культурного та соціополітичного контексту того часу [18]. Згідно з опитуванням, проведеним у 1980-х і на початку 1990-х років, багато українських письменників і кіноісториків вважають, що більшість фільмів, вироблених протягом цього періоду, заслуговують на визнання [18].

Протягом років 1910-1920 років тема гендеру в кіно не була широко дослідженою. У той час було вироблено різноманітні фільми, які можуть дати уявлення про те, як гендер був зображений та сприймався в цей період, проте конкретне зображення або дослідження гендеру в цих фільмах недостатньо задокументовано. Уявлення про те, як гендер був представлений в цей час, може дати дослідження Я.О. Сусоєва, зафіксоване на формуванні «Нового

радянського глядача» у 1920-х роках [19], а більш детальні дослідження щодо гендеру в кіно в період 1910-1920 років можуть бути обмежені через історичний контекст.

Кіно того часу часто використовувало стереотипи та ролі, що відповідали традиційним гендерним очікуванням. Зазвичай чоловіки були зображені як сильні та активні, виступаючи у ролі героїв, воїнів або виробників. Жінки, натомість, часто були зображені як вразливі та пасивні, у ролі домогосподарок, дівчат або коханок.

Окрім того, варто відзначити, що урбанізація та індустріалізація цього періоду змінили роль жінок у суспільстві. Жінки все більше стали працювати поза дому та відігравали важливу роль у процесі модернізації. Проте, ці зміни не завжди відображалися у кіно цього періоду.

Зазвичай гендерні стереотипи відображали сприйняття гендеру всередині суспільства того часу, а кіно лише відображало його. Проте необхідно пам'ятати, що глядачі були активними сприймачами та інтерпретаторами кінематографу і мали варіативні реакції на ролі та зображення гендеру.

Наступні десятиліття стали багатообіцяючими для розвитку гендерної теорії та дослідження в кіно. З'явився широкий спектр різноманітних фільмів, які викликали дискусії про гендер та його зображення. Такі фільми внесли вагомий внесок у розуміння гендерного розподілу ролей у кіноіндустрії та варіативність його сприйняття глядачами.

У кінематографі 1920-1930 років було помітною зміна в сприйнятті і зображенні гендерних ролей. Цей період відзначився культурним і соціальним переворотом, у результаті чого змінилося сприйняття жінок та чоловіків у суспільстві, і ці зміни не залишилися поза увагою кінематографістів.

У попередні роки кіно було переважно присутніми чоловічими героями, які виконували різні ролі, такі як герої-рятівники, воїни або ковбої. Жіночі персонажі, як правило, були зображені як романтичні і вразливі, виступаючи у ролі коханок, дружин або дівчат, які очікують на порятунок від чоловіка. Проте, в кіно 1920-1930 років відбулася деяка зміна в цій жорсткій дихотомії гендерних

ролей. Цей період у західному кінематографі відрізнявся великою кількістю сильних жіночих героїнь, які вперто протистояли соціальним проблемам та виступали як лідери. Феміністичні тенденції стали особливо помітними в фільмах таких режисерок, як Дороті Арцнер, Яніс Девар та Меріссі Херон, які активно виступали за права жінок та зображували жіночий досвід.

Крім того, на початку 1930-х років з'явилися звукові фільми, що відкрило нові можливості для гендерної репрезентації. Завдяки звуку можна було передати голос індивідуальних персонажів та їхні мотивації, що дозволило відобразити більш широкий спектр гендерних ролей. Жінки почали виконувати більш активні та незалежні ролі, виявляти свою винахідливість, силу та інтелект. Фільми таких акторок, як Гетрюд Олсон, Мерлін Менроу та Марлін Дітріх, стали символами нової ери гендерного рівноправ'я.

Проте, незважаючи на ці прогресивні зміни, кіно 1920-1930 років і далі відбивало деякі загальноприйняті стереотипи. Жінки все ще переважно зображувалися у ролі об'єктів декору або сексуальної привабливості. Чоловіки виступали як герої та лідери, роль яких полягала в рятуванні жінок. Продовжували через кіно поширюватися стандарти краси й ідеали фемінінності, залежність жінок від чоловіків і суспільно-культурне очікування від них.

Отже, кіно 1920-1930 років було періодом гендерних змін у кінопродукції. Самі фільми, їхня структура та спосіб зображення героїв значної мірою змінились. Кіно вразливо відображало та впливало на соціальні зміни щодо гендерної ролі у суспільстві. Правда, у цей час все ще тривала боротьба зі стереотипами та нерівністю. Значна частина глядачів взагалі не помічала ці зміни, в той час як інші відчували це як свіжу та прогресивну дісуніє.

Явище гендеру в кіно 1920-1930 років є об'єктом досліджень, що продовжуються дотепер. Надані приведені приклади всього лише кілька із багатьох заслужених уваги аспектів цієї теми. В епоху становлення кінематографу його вплив та взаємодія з гендерними ролями покидають

піночку на кіно 1920-1930 років до нашого часу, забезпечуючи широкий простір для подальшого дослідження, розуміння та аналізу.

В 1920-1930 роках кіноіндустрія почала заробляти все більше популярності, а гендерна тематика стала важливою складовою цього розвитку. У цей період кіно часто відображало традиційні гендерні ролі, де чоловіки зображалися як провідні, сильні та активні персонажі, а жінки – як підпорядковані, красиві та беззахисні. Проте, з часом почали з'являтися нововведення, які поступово змінювали гендерну динаміку в кінематографі.

Перший світовий конфлікт та жіночий рух за права сприяли змінам в ролі жінок у кіно. Багато жінок почали брати активну участь в створенні фільмів як акторки, режисерки та продюсерки. Жінки почали зображатися в кіно як самодостатні, незалежні та рішучі особистості. Прикладом цього можна навести фільми з такими акторками як Глорія Свенсон, Мерліні Дітріч та Клаудія Колберт.

Однак, треба зазначити, що більшість режисерів і продюсерів в цей період були чоловіками, що впливало на подання гендерних стереотипів у фільмах. Жінки часто зображалися як об'єкти бажання та виключно в ролі доповнення до чоловіків. Актриса, незважаючи на свої здібності, часто були обмежені вибором ролей і відомих акторських можливостей.

Усе ж таки, період 1920-1930 років був важливим для поступового появи різноманітних гендерних репрезентацій і зміни гендерної динаміки у кіно. Згодом, цей розкол інколи видавав суперечливі. Після другої світової війни і після 1950 років почали з'являтися фільми, які критикували традиційні гендерні ролі і прагнули просувати рівноправність та розмаїття представлення гендерів у кіно.

З кожним наступним десятиріччям, починаючи з 1960-х років, змінювалася гендерна динаміка у кіно. Жіночі персонажі стали більш складними і багатогранними, виходячи за межі традиційних гендерних ролей. Наприклад, у 1960-х роках Златі Гоун та Жан Шарлот Жанссен грали сильних і незалежних жінок у фільмах "Клію з 5 до 7" та "Безумство".

У 1970-х роках на екрани вийшла хвиля феміністичного кіно, яке активно критикувало гендерні стереотипи та боролось за рівні права жінок. Режисерки, такі як Йована Чесбровац та Ліна Вертмюлер, створювали фільми, що зображували сильних жіночих героїнь, які боролися з жорстокістю системи та патріархату.

В 1980-х та 1990-х роках гендерна динаміка у кіно продовжувала змінюватися. Хоча жіночі персонажі надалі залежали від конкретних режисерів та сценаристів, були також фільми із потужними акторськими роботами жінками в головних ролях, такі як Лінда Гамільтон у "Термінаторі 2: Судний день" та Сандра Буллок у "Спікери".

У сучасному кіно, зокрема починаючи з 2000-х років, бачимо більшу репрезентацію різноманіття гендеру. Багато фільмів створюються з урахуванням різноманітних гендерів, включаючи трансгендерних та гендерно-неконформних персонажів. Прикладом цього є фільми "Хлопці не плачуть" та "Париж, Я Богема".

Поступово кіно стає місцем, де гендер розглядається більш широко та різноманітно. Проте, відображення різних гендерів у кіно все ще може бути впливом традиційних гендерних ролей та очікувань, які існують у суспільстві. Розвиток і зміна гендерної динаміки у кіно є постійним процесом і продовжує набирати на силі у сучасному світі кінематографу.

У кіно 1930-1940 років гендерна експозиція відображала традиційні ролі чоловіків і жінок на той час. У цей період, соціальний контекст та стереотипи гендерних ролей були в основному консервативними, і кіноіндустрія відображала ці норми у своїх фільмах.

Чоловіки в кіно 1930-1940 років зображувалися як сильні, активні та успішні. Вони часто виконували ролі головних героїв та лідерів, які вирішували проблеми та боронили жінок чи сім'ю. Їх зовнішність, поведінка та рішучість показували їх мужність та силу, що підкреслювало традиційне уявлення про чоловічість.

З іншого боку, жінки в цих фільмах були зображені як привабливі, вразливі та залежні. Вони часто виконували ролі другорядних персонажів, домогосподарок чи романтичних інтересів головного героя. Їх зовнішність, вбрання та поведінка показували їхню красу і жіночність, а також підкреслювали їх беззахисність та потребу в захисті та догляді чоловіка.

Важливо зауважити, що в кіно 1930-1940 років була деяка варіація в ролі жінок, залежно від жанру фільму. Наприклад, дуже популярними у цей період були жіночі мелодрами, де проблематизувалися питання сімейного життя, романтики та материнства і, відповідно, жінки відігравали центральні ролі. Жінки в цих фільмах зображувалися як безмежно вірні, терплячі та самовіддані, готові жертвувати своїм щастям для забезпечення благополуччя сім'ї. Їх героїчний характер часто ідеалізувався, сприяючи уміщенню жіночого образу в традиційні стереотипи гендерних ролей.

Однак, навіть у цей період було знято кілька фільмів, що виходили за межі стереотипних гендерних ролей. Наприклад, фільм "Маленька Цезарка" (Little Caesar) 1931 року розповідає про видатну жінку-юристку, яка працює в чоловічому світі і бореться за визнання своїх здібностей.

Загалом, у кіно 1930-1940 років гендерна динаміка була в основному консервативною, з домінуючими стереотипами чоловічості та жіночості. Однак, деякі фільми досліджували нові ролі та перевертали стереотипи гендерних ролей, закладаючи основи для подальшого розвитку гендерної динаміки у кіноіндустрії. Розуміння граничних питань щодо репрезентації гендерних ролей у цьому періоді може допомогти нам краще розуміти еволюцію гендерної проблематики в кінопродукції та її вплив на суспільну свідомість.

У цей період кіно повністю відображало статеві ролі в соціумі, де чоловіки виконували активну роль у суспільстві, а жінки були в основному обмежені роллю домогосподарки та матері. Це виражалося в розподілі ролей у фільмах, де чоловіки зазначалися у більш активних та емансипованих ролях, в той час як жінки були частіше зображені як беззахисні та залежні від чоловіків.

У цьому періоді популярним жанром були комедії, в яких героїні, зазвичай, були блондинками. Вони часто зображалися як красиві та невинні жінки, яких потрібно було захищати та рятувати. Цей образ блондинки уособлював ідеалізовану, бездоганну красу та безсторонню жіночість.

У кіно 1930-1940 років було помітне зростання фільмів саме у чоловічій оптиці, тобто погляду чоловіків. Такі фільми які зображали відносини чоловіків як цілком цінні та важливі, проте виключали жінок. Ці фільми пропагували ідею міцного братства та взаємо підтримки між чоловіками. Жінки у таких фільмах часто виконували незначну роль або були повністю відсутні.

Кінопродукція 1930-1940 років також мала значний вплив на вигляд реклами. У багатьох фільмах були показані розкішні, ідеалізовані життя та стандарти краси. Рекламні кампанії відображали жінок в ролі красунь, що пропагувало стандарти краси та жіночності, які визначалися у цей період.

У багатьох фільмах цього періоду жінки зображувались в ролі вірних, гостинних дружин та матерів, які супроводжували своїх значущих інших або звершували роль сімейних учасників. Жінок зображували як турботливими та люблячих господинь, для яких найважливішим було щастя та благополуччя своїх сімей.

Перелічені тренди відображали та підтримували соціальні норми та стереотипи гендерних ролей, що існували у той час (1930-1940 рр.).

У 1940-1950 роках гендерне представлення у кіно продовжувало відображати соціальні стереотипи та норми, які існували в цей період. Основні ролі чоловіків та жінок були визначені ідеями маскулінності та фемінінності, а також сприйняттям статевої ролі у суспільстві.

Маскулінні ролі чоловіків: у 1940-1950 роках чоловіки на кіноекрані часто зображались як героїчні та самодостатні в образах поліцейських, військових, приватних детективів та супер героїв. Чоловічі персонажі були фізично сильними, здатними вирішувати складні проблеми та захищати себе та інших. Чоловіки-герої були наділялися такими якостями, як харизматичність, сміливість і розумність.

Фемінінні ролі жінок: у той же час, жінки часто були зображені в традиційних жіночих ролях, таких як домогосподарки, матері, секретарки або *феміністочки*. Їхні персонажі були залежними від чоловіків, зазвичай поставленими в ситуацію, де потрібно було врятувати їх чоловіків або довести свою цінність. Жінки-героїні, які здатні самі себе захищати, були рідкісними.

Романтичні стереотипи: У кіно цього періоду дуже часто були представлені стереотипні образи романтичного кохання. Жінок часто зображували як привабливих та незалежних, приділяючи значення їхньому зовнішньому вигляду та привабливості, незалежно від внутрішнього багатства особистості. Чоловіки носили образи лідера, які завойовували серця жінок та випромінювали маскулінні якості.

Стать та вимоги до зовнішності: У кіно 1940-1950 років наводилися вимоги до статевої привабливості та стандартам краси, які сприяли виникненню підкреслених ролей жіночої краси. Жінки були зображені з відповідним виглядом, макіяжем, у костюмах, що акцентували їхню жіночність з підкреслено вузькою талією та формами. Зовнішність ставала однією з головних частин образу жінки, а її привабливість та унікальність часто були показані через вибір одягу та вигляду.

Ці риси гендерного представлення у кіно 1940-1950 років були відображенням соціальних норм та уявлень про гендерні ролі у суспільстві. Варто зазначити, що кіно не було єдиною формою популяризації цих стереотипів, які також відбивалися у медіа та рекламі того часу. Однак кіно ставало місцем відтворення та роздуму про ці ролі, і в деяких фільмах можна було знайти відхилення від стереотипів та спроби критичного аналізувати ролі і стереотипи, пов'язані зі статевою ідентичністю того періоду.

Відображення в кіно гендерних ролей було в значній мірі результатом впливу соціально-політичного контексту цього періоду – Другої світової війни та повоєнних років, коли тривала консервативна епоха Маккартизму. У зв'язку з війною та потребою мобілізації чоловіків на фронт, в кіно почалась активна популяризація образу сильного та героїчного чоловіка-воїна, якій

присвячувалися багато фільмів. Водночас, жінки, які лишилися вдома, зображувались як тверда та вірна підтримка американським героям.

У повоєнні роки, з початком холодної війни та ідеологічного протистояння, кіно продовжувало підкреслювати традиційні ролі жінок – як матерів, дружин, які незмінно підтримують своїх чоловіків та сім'ї у боротьбі проти комунізму. Ідеологія гендерних ролей у цей період була сильно насичена консервативними ідеями сімейності та патріархату, де чоловіків вважали головами родини, а жінкам приписували ролі домогосподарок та матерів.

Однак у той час з'явилося кілька фільмів, які поставили під сумнів ці стереотипи і розглядили питання ролей та соціального статусу жінок. Деякі з цих фільмів, наприклад, "Перехрестя майбутнього" (1946) та "Все про Єву" (1950), ставили питання про незадоволення жінками традиційними гендерними ролями та показували їхні мрії про власну самореалізацію.

У цілому, кіно 1940-1950 років акцентувало традиційні гендерні ролі та стереотипи, які підтверджували соціально-політичний контекст того періоду. Проте, варто відзначити, що були окремі фільми та автори, які використовували кіно як засіб просування нових ідей і викликів стереотипів.

Фільми 1950-1960 рр. продовжували такий подвійний тренд відтворювати традиційні гендерні ролі, водночас викликаючи критику цих стереотипів. Суспільство того періоду в умовах поглиблення холодної війни та розкладу макартизму було переважно консервативним. Однак, з'являлися фільми, які висували прогресивні ідеї і намагалися розширити роль жінок у кіноіндустрії та суспільстві загалом.

Деякі фільми 1950-1960 років налаштовувалися на збереження традиційних гендерних ролей і закріплювали соціальні стереотипи. Такі фільми, як "Американський гігант" (1956) та "Поцілуй мене, дурнику" (1959), зображували чоловіків як головних провідних героїв, які підтримують рішучість, мужність та авторитет. Сюжети цих фільмів зосереджувалися на чоловіках, які перемагали труднощі та демонстрували маскулінні якості.

Проте, існували фільми, які викликали критику та створювали нові образи та навіть динаміку для гендерних ролей. Один з найвідоміших прикладів – фільм Альфреда Хічкока "Психо" (1960). В цьому фільмі прототипичний образ жінки-жертви був перетворений в загадкову та складну персонаж, яка досягає незалежності та активно використовує свої роздуми для досягнення мети. Цей фільм викликав шок у тогочасних глядачів та інтригував гендерні стереотипи.

Ще одним важливим фільмом цього періоду був драматичний фільм з елементами фільм-нуар" (film noir є жанром кіно, який зазвичай характеризується темними тонами, песимістичною атмосферою та складною моральною палітрою) "Вогонь був великий" (The Female Animal) (1958), у якій головною героїнею була жінка-детектив. Цей фільм став першим із серії фільмів, що виступали проти стереотипних гендерних ролей. Він показував, що жінки можуть відігравати роль інтелектуала, спостерігача та головного героя.

Крім того, у 1960-х роках було помітно збільшення участі жінок в кіноіндустрії, зокрема на посадах режисера і продюсера. Фільм "Візит" (1964) режисера Фрідріха Дюрренматта та продюсерки Кароли Хартманн підкреслював таке збільшення ролі жінок у кінопромисловості, а також порушував соціальні проблеми, пов'язані з гендером.

Таким чином, 1950-1960 роки в кіноіндустрії відображали суперечливість гендерних ролей у суспільстві. Одні фільми утверджували традиційні стереотипи, зображуючи чоловіків у ролі героїв, а жінок – у ролі підтримки та жертви. Проте, існували фільми, які пробивали стереотипи і пропонували нову альтернативу, демонструючи жінок як сильних, незалежних та з яскраво вираженою волею до самореалізації.

У кіно 1960-1970 років гендерні ролі та стереотипи продовжували викликати значні обговорення і впливати на сприйняття глядачів. Цей період відзначався деякими нововведеннями у представленні жінок та чоловіків на екрані, але одночасно і утвердженням деяких традиційних гендерних ролей.

Жіночі персонажі в кіно 1960-1970 років часто були зображені як такі, що потребували порятунку та допомоги, які мали надію на зустріч з принцом-

чарівником. Наприклад, у фільмі "Легкі гроші" (1963) головна героїня Френсі (продуманий та звабливий образ, що став найбільш продаваним в той час), опиняється в ситуації з простим хлопцем, який випадково закохується в неї, і разом вони починають пригоди, що приводять їх у велику небезпеку. Компанія Уолта Діснея також продовжувала створювати мультфільми про принцес, які знаходили щастя, будучи врятованими сильним принцом.

Однак у цьому періоді з'явилися й інші образи жінок, які показували їх незалежність та самостійність. Одрі Гепберн піднісла багато питань щодо гендерних ролей своїми ролями у фільмах "Сіамські близнюки" (1961), де вона грає роль одної жінки, яка протистоїть силі суспільства, а також у фільмі "Сніданок у Тіффані" (1961), де героїня Гепберн, Холлі Голайтлі, переходить зі статусу проститутки до становлення самостійної жінки.

У кіно 1960-1970 років також з'явилися фільми, які акцентували увагу на соціальних нерівностях та проблемах, з якими стикалися жінки в суспільстві. Фільм "Вестсайдська історія" (1961) режисерів Джерома Роббінса та Роберта Вайза, розповідає про молоду жінку, яка працює в розважальній галузі, і бореться зі стигматизацією та насильством, що ця галузь накладає на неї. Цей фільм підкреслює важливість жіночого самовизначення та боротьби за рівність.

У цей період зростала кількість жінок, які стали акторками-зірками. Одрі Гепберн, Елізабет Тейлор, Жан Сіммонс та інші стали справжніми іконами цього періоду. Глядачі підкорювалися їхнім образам, які поєднували в собі ніжність, красу і силу.

Ці акторки також вплинули на суспільні норми щодо краси і моди, формуючи уявлення про те, що вважалось жіночим і соціально прийнятним. Тим не менш, варто підкреслити, що кіно 1960-1970 років було продуктом свого часу, і багато фільмів використовували кліше та стереотипи щодо гендерних ролей. Чоловічні персонажі часто представлялися як міцні, авторитетні і впевнені у собі, у той час як жіночі герої нерідко були зведені до функції "трофейної дружини" (термін "трофейна дружина" використовується для опису ситуації, коли чоловік обирає або вважає свою партнерку або дружину

виключно за її зовнішнім виглядом, який може розглядатися як приз або "трофей". У такому випадку, важливіше може бути не особистість, характер чи інші якості жінки, а аспекти її зовнішньої привабливості або соціального статусу) або об'єкта сексуальної привабливості.

Кіно 1960-1970 років було важливим етапом у розгортанні гендерного дискурсу та розуміння ролей чоловіків і жінок: суспільство вже почало проявляти більшу свідомість щодо проблем гендерної рівності, і це відобразилося на екрані. В цей період з'явилися фільми, які ставили жінок у центр уваги і показували їх більш незалежними та сильними персонажами. Наприклад, фільм "Наречена була в чорному" (Bride Wore Black) (1968) режисера Франсуа Трюфо відомий тим, що показує самостійну та вольову жінку-журналістку у пошуках своєї реабілітації. Цю роль виконала актриса Жанна Моро, яка зіграла яскравий персонаж і надала йому емансипаційний смисл. Інший приклад – фільм "Червоний тюльпан" (1964, режисер Стенлі Крамер), який розповідає про розчарування і самопізнання двох жінок, які стикаються з стереотипами та обмеженнями гендерної ролі.

У цей період з'явилися і фільми, що змінювали традиційні стереотипи і гендерні ролі. Наприклад, фільм "Соняшники" (1969, режисер Витторіо Де Сіка) показує зворотню ситуацію – чоловіки стають об'єктом бажання жінок, які полюють на них.

У кіно 1970-1980-х років гендерна проблематика продовжувала викликати великий інтерес і підтримку глядачів. Цей період був відзначений важливими змінами в способах, якими були відображені гендерні стереотипи і ролі в кінофільмах. Фільми цього часу відображали наявність гендерних нерівностей та проблем з їх розв'язанням, а також намагалися змінити традиційні уявлення про чоловічі та жіночі ролі в суспільстві.

Одним з найбільш знакових фільмів цього періоду був "Голодні як тільки з луни" (1972) режисера Мартіна Рітта. У цьому фільмі досліджується складність сімейних відносин, розпад сім'ї та його вплив на домогосподарку, яка стикається з необхідністю знаходження нового смислу життя та

відновлення власної життєвої енергії. Цей фільм акцентував увагу на самоствердженні, самоідентифікації та саморозвитку жінки, розбиваючи типові стереотипи жіночої ролі у традиційній родині.

Ще одним вагомим прикладом є фільм "Аліса тут більше не живе" (1974) режисера Мартіна Скорсезе. Цей фільм віддзеркалював складність процесу самоідентифікації та самоактуалізації жінки в жорсткому патріархальному суспільстві. Головна героїня зустрічається з численними труднощами та перешкодами, проте здатна зібратися і відповісти на стереотипизовані уявлення про свої можливості.

Фільм "Гра у перегони" (1976, режисер Луї Маль) делікатно підкреслював життєву самодостатність жінок і їх здатність до взаємодії зі своїми відносинами з чоловіками на основі рівноправності. Цей фільм показує історію допитливої та незалежної жінки-журналістки, яка знаходиться в центрі складної ситуації.

Посилання на культурні ролі жінок в суспільстві дуже сильно проявилось в фільмі "Красуня з величними очима" (1974) режисерки Ліни Вертмюллер. Цей фільм розповідає історію про молоду жінку, яка потрапляє в психіатричну лікарню та знаходить в ній свій шлях та незалежність. Фільм пропонує нову перспективу для життєвих можливостей жінок і відверто говорить про шкоду, яку спричиняють жорсткі стереотипи гендерних ролей.

Також варто згадати фільм "Кармен", який вийшов у 1983 році. Це був адаптований мюзикл режисера Карлоса Саури, в якому головну роль виконував артист Антоніо Гадес та артистка Лаура дель Соль. Цей фільм не тільки сповнений таланту та креативності, але й представляє жінку як сильну, витривалу особистість, яка протистоїть життєвим труднощам у чоловічому світі фламенко.

Втім, не всі фільми цього періоду були прогресивними стосовно гендерних стереотипів. Багато фільмів продовжували використовувати жіночі персонажі як привабливі об'єкти, або обмежували їх до традиційних ролей, таких як мати або дружина, жінки зображувалися як привабливі об'єкти для чоловіків, нерішучі і неспроможні приймати важливі рішення. Однак, загалом,

фільми 1970-1980-х років відкривали нові двері для подальшого розвитку гендерної рівності в кіноіндустрії та сприяли зміні уявлень про ролі жінок і чоловіків у суспільстві.

Гендер у кіно в період з 1980 по 1990 роки мав свої особливості. В цей час широко обговорювалися та ставилися питання про роль гендеру у кінематографі.

Значна кількість фільмів, знятих протягом цих років, представляла гендерні проблеми та виклики. Головні героїні відображали соціальні нерівності, боротьбу за рівноправ'я та інші аспекти гендеру. Це був період, коли фільми стали інструментом популяризації та пропаганди нових гендерних ідей та концепцій [20], у тому числі, і українське кіно [21].

Протягом цього періоду кіноринок насичувалося фільмами, які ставили акцент на гендерні питання та роль жінок у суспільстві. Головні героїні почали виступати як сильні та незалежні жінки, які виявляли свою активну позицію в боротьбі за свої права. Фемінізм був актуальною темою, що перетиналася зі світоглядом кінопродюсерів того часу. На екранах з'являлися герої, які не відповідали стереотипним уявленням про чоловіків і жінок, що відкривало простір для дослідження різних аспектів гендерної ідентичності та впливу стереотипів. Об'єктом критики також ставали рамки гендерних норм і тривалі стереотипи. Фільми підкреслювали соціальні нерівності та несправедливість, що притаманні гендерним стереотипам.

Зображення гендерних ролей у блокбастерах має прямий вплив на аудиторію. Згідно з останнім дослідженням, було встановлено, що блокбастери тенденційно підтверджують традиційні гендерні ролі, де чоловіки в основному займають лідерські пости, тоді як жінки часто виконують підтримуючі ролі або є об'єктами бажання [22]. Це очевидно в багатьох популярних фільмах 80-х і 90-х років, таких як "Термінатор" (1984) та "Термінатор 2: Судний день" (1991), де гендерні ролі визначені чітко. Чоловічі персонажі зображаються як сильні, агресивні та домінуючі, тоді як жіночі персонажі презентуються як покірні, емоційні та безпомічні.

У фільмі "Чужі" (1986) головний жіночий персонаж, Ріплі, є сильною і здатною лідеркою, яка не обмежується традиційними гендерними ролями. Фільм підриває гендерні ролі, зображуючи жінку, яка приймає на себе роль, домінуючу в чоловічому світі, та показує її як хоробрості, розумності та незалежності.

У 1990-2000 роках кіно продовжувало відображати існуючі гендерні стереотипи, і знов деякі фільми почали відриватися від цих стереотипів і вводити нові гендерні ролі та образи.

Багато популярних фільмів того періоду продовжували ставити чоловіків у лідерське положення, уявляючи їх як сильних, безстрашних і раціональних. Наприклад, у фільмах "Титанік" (1997) та "Матриця" (1999) головні чоловічі персонажі виконують роль героїчних лідерів, здатних захистити своїх близьких та визволити людство.

Проте, деякі фільми змінили стереотипи та внесли нові гендерні образи. Наприклад, у мультфільмі "Мулан" (1998) головна героїня, Мулан, переодягається у чоловіка, щоб приєднатися до армії та проявити своє мужність, бо жінки також можуть бути сильними, незалежними та сміливими. Крім того, у фільмах 1990-2000 років з'явилися жіночі образи, які виявилися не традиційними жіночими персонажами. Наприклад, у фільмі "Перекладач" (2005) головна героїня, Сільвія Бруто, є сильною та розумною жінкою, що грає важливу роль у спасінні світу від жахливої загрози.

У кіно 1990-2000 років також з'явилися фільми, що активно відображали роль і статус жінки в суспільстві. Наприклад, фільм "Розум і почуття" (1995) історія про двох сестер, що протистояють традиційним обмеженням часів 19 століття, а діяльність яких пов'язана з феміністськими ідеями. Крім того, у цей період кіно також почало досліджувати гендерні проблеми з точки зору сексуальної орієнтації, з'явилися персонажі ЛГБТ. Серед таких фільмів можна відзначити "Під знаком Ігри" (1998), "Американська краса" (1999) та "Ігри розваг" (1997).

Отже, період 1990-2000 років відзначається широкими змінами у гендерних стереотипах та ролях, які відображені у кінопродукції. Поява нових персонажів та ідей сприяла збагаченню інтерпретації гендерної тематики та її подальшого розвитку в кіно.

У кіноіндустрії 2000-2010 років можна помітити специфічний розвиток гендерних тем. Цей період характеризується появою фільмів, що активно висвітлюють проблематику статевих ролей, сексуальної орієнтації та рівності.

Інший цікавий приклад – фільм "Мулен Руж" (2001), який розповідає історію жінки-танцівниці у Парижі на початку 20 століття. Цей фільм висвітлює проблематику традиційних гендерних ролей, сексуальної відвертості та самовираження. Головна героїня, виступаючи як власниця бурлеску, впливає на гендерні норми та розбиває стереотипи про жіночу сексуальність та самосвідомість.

У кіно 2000-2010 років з'явилися також ряд фільмів, що активно відображали важливість гендерної рівності і прав жінок. Наприклад, фільм "Дівчата" (2007) розповідає історію чотирьох молодих жінок, які живуть у Нью-Йорку та борються із стереотипами та нерівністю в суспільстві. В цьому фільмі головні героїні проходять через велику кількість випробувань, щоб привернути увагу до своїх прав та досягти рівності.

Крім того, у цей період у фільмах була представлена і проблематика ЛГБТ-спільноти, що розширило границі висвітлення гендерних тем. Фільм "Харві Мілк" (2008), розповідаючи історію гей-активіста, демонструє, як важливо бути відкритим та боротися за свої права незалежно від гендерної статі або сексуальної орієнтації.

Отже, у фільмах 2000-2010 років гендерні теми стали більш актуальні та висвітлювалися на різних рівнях. З появою більш різноманітних жіночих персонажів, що відверто порушували стереотипи, а також відображенням проблематики ЛГБТ-спільноти, кіно зробило відчутний крок у напрямку розуміння та підтримки гендерної рівності та різноманітності. Відтак, 2000-2010 роки вважаються важливим етапом у розвитку гендерних тем у кіно.

Серед фільмів, які відобразили гендерну прогресивність, слід згадати фантастичний бойовик "Голодні ігри" (2012). Його головна героїня, Кетніс Евердін, виступає як сильна і незалежна жінка, яка бореться за своє місце у світі і протистоїть насильству та системі, що пригнічує.

Також, у цей період було представлено багато комедійних фільмів, які розвинулися вздовж гендерних ліній. Наприклад, комедія "Містер домогосподарка" (2005) показує пару, де чоловік виступає в ролі домогосподаря, підтримуючи зовнішні стереотипи, тоді як його дружина працює в гламурній фінансовій компанії. Цей фільм став прикладом порушення традиційних ролей та відображення альтернативних гендерних динамік.

Крім того, фільми 2000-2010 років висвітлювали і проблематику чоловічих статевих ролей та психології. Фільм "Зведені брати" (2008) розповідає історію двох братів, які переживають важкий розлучення батьків та вплив цього на їхнє життя. Цей фільм створює імпульс для перебудови уявлень про чоловічу силу, вразливість та способи вираження емоцій.

Окрім цього, фільми 2000-2010 років були відображенням суспільних змін і прогресивних думок про гендерність. Вони сприяли поширенню концепції гендерної рівності та розширили уявлення про можливості та права кожної особи. Такі фільми вплинули на суспільну свідомість та долучились до форм боротьби за гендерну рівність та інклюзивність у культурі.

У 2000-2010 роках було багато популярних фільмів, які ставили гендерні проблеми на перший план і відображали їх відмінності та виклики.

"Мільйонер із нетрів" (2008) – цей фільм розповідає історію старшого брата Джамала, який бере участь у телешоу і проти всіх шансів виходить переможцем. Його мрії стають реальністю, але фільм також показує складнощі, з якими стикаються жінки в Індії, включаючи гендерне насильство та культурні обмеження.

Фільм "Маленька міс Щастя" (2006) розповідає історію дисфункційної родини, яка збирається разом, щоб підтримати свою молодшу дочку, яка бажає бути учасницею конкурсу краси. Фільм викриває вплив стереотипів щодо краси

та показує важливість самовираження та самоакцептації незалежно від зовнішнього вигляду.

"Білявка в законі 2" (2003) – ця комедія розглядає питання гендерної рівності та пов'язаних з цим стереотипів у політичному житті. Фільм показує, як жінкам може бути складно пробитися в політику та стикатися з дискримінацією, але водночас наголошує на їхніх здібностях та потенціалі.

"Мама Мія!" (2008) – ця музична комедія ставить у центр уваги силу жіночих стосунків та заохочує самостійність та незалежність жінок. Фільм представляє сильних жіночих персонажів, які беруть ініціативу та змагаються за свої мрії та щастя.

Ці фільми, серед багатьох інших, проливають світло на гендерні проблеми і сприяють усвідомленню їх важливості та потреби в зміні. Вони спонукають глядачів до роздумів і пов'язаного з цим активізму, стаючи важливою ланкою в підтримці гендерної рівності та прогресивних гендерних відносин.

За останні десять років кінопродукція зосередилася на відображенні гендерних проблем та викликів, шляхом представлення різних аспектів стосунків між статями, ролей та очікувань щодо гендерних ідентичностей. У цьому періоді було видано безліч фільмів, що акцентували увагу на гендерах, розкриваючи широкий спектр тематик, включаючи гендерне насильство, рівність, стереотипи і так далі.

Фільм "Чорний лебідь" (2010), режисером якого є Даррен Аронофські. Цей фільм представляє історію балерини, яка прагне до досягнення справжньої геніальності, але стикається з тиском, стереотипами та насильством. Він висвітлює психологічну боротьбу, з якою стикаються жінки, намагаючись відповісти на очікування суспільства. Цей фільм отримав двох «Оскарів» та зазнав значної критики та обговорень відносно своєї тематики та гендерних стереотипів.

Іншим фільмом є "Карате Кід" (2010), який розповідає історію 11-річної дівчинки, яка мріє вчитися карате, екзотичному виду спорту, що здебільшого

вважається сферою інтересів хлопчиків. Фільм багато в чому пов'язаний з ширшими питаннями гендерної ролі в спорті та стереотипами щодо ролей статей у суспільстві. Висвітлення цих питань через життєвий шлях головної героїні допомагає висвітлити несправедливість, які вона зазнає, намагаючись здійснити свою мрію.

Фільм "Поліс" (2015), в якому головні ролі виконують Майя Рудольф та Октавія Спенсер, є ще одним прикладом фільмів які висвітлюють гендерні проблеми. Фільм розповідає про двох жінок афро-американського походження, які працюють у поліції та стикаються з корупцією та расовою несправедливістю. У цьому фільмі насильство розглядається у відношенні до расових та гендерних нерівностей, водночас висвітлюючи важливість самопозиціонування та активного взяття на себе зобов'язань у боротьбі за рівність.

"Три білборди під Еббінгом, Міссурі" (2017) – фільм, який розповідає історію зв'язку між матір'ю та дочкою впродовж 30 років. Фільм порушує нестандартний внутрішній світ героїні та її вплив на рішення щодо сім'ї, кар'єри та боротьби із гендерними стереотипами. Цей фільм не тільки дає голос гендерним проблемам, але розкриває широкий спектр життєвого досвіду жінок різного віку та показує їхні життєві вибори та повороти.

Ці фільми, серед багатьох інших, розширюють свідомість про гендерні питання та спонукають до обговорень щодо розкриття меж статевих ролей та рівності шансів. Вони допомагають усвідомити складності та виклики, з якими стикаються люди на шляху до самореалізації та повноти гендерного вираження, а також спонукають до подальших дій у напрямку толерантного суспільства, що акцептує різноманітність.

Період з 2010 по 2020 рік приніс кілька змін і розвитку у плані статевої репрезентації в кіно. Ось кілька основних моментів, на які варто звернути увагу:

– Збільшення кількості фільмів з жіночими головними ролями: Протягом цього періоду зросла кількість фільмів, в яких головні ролі виконують жінки або сильні жіночі персонажі. Фільми, такі як "Чудо-жінка" (2017), "Чорна

Вдова" (2021) та "Крижане серце" (2013), отримали великий успіх у касах і показали попит на історії, що фокусуються на жінках.

– Гендерна нерівність у ролях "поза кадром": незважаючи на прогрес у відображенні статей на екрані, гендерна нерівність продовжувала існувати у ролях "поза кадром", таких як режисерство, продюсування. Жіночі режисери та продюсери зустрічали виклики у подоланні кришталевого стелі промисловості, оскільки більшість фільмів все ще знімаються чоловіками.

Репрезентація гендерних стереотипів: гендерні стереотипи продовжували відображатися в кіно, з традиційними гендерними ролями і тропами, що поширюються в багатьох фільмах. Це означає зображення жінок як романтичних об'єктів або жертв, тоді як чоловіків часто зображують як сильних, героїчних фігур.

– Інтерсекціональність і репрезентація: інтерсекціональність, яка охоплює гендер, расу, етнічність та інші фактори самоідентифікації, стала більш важливим у фокусі кіно. Кінематографісти почали враховувати потребу в різноманітній репрезентації, прагнучи розповідати історії, що відображають досвід та перспективи недорепрезентованих громад.

– Вимога гендерної рівності: у період з 2010 по 2020 рік також з'явилися різні рухи та ініціативи, що прагнуть досягти гендерної рівності в кіноіндустрії. Рух #MeToo, наприклад, привернув увагу до проблем сексуального домагання та гендерної дискримінації, спонукавши до розмов і зусиль для змін.

Обговорення питань стосовно гендерних проблем у популярних фільмах, випущених у період з 2010 по 2020 рік, триває.

У дослідженні "Це світ чоловіків (шматок плівки)" проаналізувало 2300 персонажів у фільмах протягом цього періоду і прийшло до висновку, що прогрес у зменшенні гендерної нерівності в Голлівуді є повільним [23].

Встановлено, що частка фільмів з жіночими головними героями залишається невеликою порівняно з тими, де головними героями є чоловіки, що свідчить про нерівність в представленні гендерних ролей у кінематографі.

Інший звіт підкреслює поширеність гендерної нерівності у популярних фільмах. У дослідженні встановлено, що лише невелика кількість найпопулярніших фільмів 2019 року мали рівну кількість чоловіків і жінок у акторському складі, що свідчить про відсутність рівного представлення жінок в ролях із текстом [24].

Крім того, існують ініціативи, спрямовані на вирішення гендерного дисбалансу в кіноіндустрії. Наприклад, було введено рейтинг F-рейтинг з метою підтримки фільмів, створених жінками та акцентованих на жінках [25]. Ця система рейтингу спрямована на поштовх та визнання гендерної рівності в кіноіндустрії.

2.1.2. Огляд історії номінацій Оскар та інших кінонагород у гендерній оптиці

Номінації Оскара – це велика честь для кінематографічних творців і признання їхнього професіоналізму та таланту. Це також важлива подія для кіноіндустрії, де визначаються тренди, і відзначаються найкращі досягнення в кінематографії.

Світ пам'ятає перемогу Кетрін Бігелоу, першої жінки, яка отримала премію Американської кіноакадемії в номінації "Кращий режисер" за фільм "Володар бурі" (The Hurt Locker). Для багатьох ця нагорода вважається найвищою почесною, яку може отримати режисер. Але з моменту заснування премії в 1929 році, в цій категорії було номіновано лише п'ять жінок, дві з яких – у минулому десятилітті.

З огляду на останні номінації на премію BAFTA та Американської кіноакадемії, знову стає очевидною недостатня визнаність жінок під час церемоній нагородження. На премію "Кращий режисер" ні на одній з цих церемоній не було номіновано жінок-режисерів. BAFTA зараз переглядає свій голосувальний процес після критики через відсутність жінок-режисерів серед номінантів. Обліковуючи успіх фільмів, таких як "Спокушені" Лорен Скафарія, "Прощання" Лулу Ванг, "Гарріет" Касі Леммонс, "Здорові вчора" Олівія Уайлд, "Сувенір" Джоанни Хогг, "Вогонь леді" Селін Сіямма та "Маленькі жінки"

Грети Гервіг, ці фільми є ключовими прикладами того, як жіноцентовані наративи, зняті жінками, можуть отримати високу оцінку як критиків, так і глядачів. Багато критики схиляються до того, що Греті Гервіг не було номіновано на премію "Кращий режисер" (попередньо вона була номінована в 2018 році за фільм "Леді Берд") через те, що фільм не тільки був комерційно успішним, але й отримав визнання глядачів.

На жаль, це не є нічим новим для Голлівуду та номінацій на нагороди за фільми, такі як "Can You Ever Forgive Me?" Маріелль Хеллер, "Leave No Trace" Дебри Гранік і "You Were Never Really Here" Лінн Ремсі, які були проігноровані. Однак, незважаючи на небажання індустрії розібратися з гендерною ієрархією, варто пам'ятати, що минуле десятиліття принесло багато важливих подій для жінок у кіно.

У 2018 році Plymouth Arts Cinema стало одним з перших кінотеатрів, які приєдналися до програми Bird's Eye View під назвою "Reclaim the Frame", яка спрямована на привернення уваги глядачів до фільмів, створених жінками. Ця програма визнає незбалансованість за статтю в кіноіндустрії та прагне просувати фільми, які зняті жінками та мають жіноче спрямування.

Plymouth Arts Cinema постійно підтримує перехід до рівності статей в кіно. У 2016 році був впроваджений F-Rating. Започаткований на Батському кінофестивалі в 2014 році, цей рейтинг сприяє підтримці та пропаганді представлення жіночих режисерів і вказує на їхню відсутність у головному кінематографі. Однак, на завершення десятиліття спостерігався покращення гендерної репрезентації у великих студіях. У 2019 році 19 з 125 широко розповсюджених студійних релізів були зняті жінками. Хоча відсоток ще залишається невеликим, це значне зростання порівняно з 2018 роком, коли серед режисерів 125 фільмів від великих студій було всього 4 жінки.

Одним з найважливіших досягнень жіночих режисерів цього десятиліття став фільм Wonder Woman. У 2017 році Петті Дженкінс стала другою жінкою, яка отримала бюджет понад 100 мільйонів доларів на зйомки фільму. Фільм зібрав 821 мільйон доларів у всьому світі і встановив історичний рекорд для

жіночих режисерів, переконуючи в тому, що жінки можуть режисувати фільми про акцію та отримувати ті ж можливості та бюджет, що й чоловіки.

А також, стрічка Петті Дженкінс "Чудо-Жінка 1984" стала першою стрічкою, яка застосувала політику Продюсерської гільдії Америки (PGA), щодо боротьби з сексуальними домаганнями на місці зйомок. Як відомо, в ПГА встановили нові анти-сексуальні гарантії проти домагання після того, як відбулось відкриття звинувачень у сексуальному домаганні проти Харві Вайнштейна в жовтні 2017 року. Явище #MeToo не тільки показало масштаб проблеми, але і сприяло свідомістю щодо нав'язливої міжособистісної поведінки та поганого поводження (особливо щодо жінок) в індустрії. Цей рух дозволив збільшити свідомість про вкорінений гендерний розкол в індустрії та відкрив правду про те, як ставляться до жінок-режисерок.

У кінематографічній галузі було впроваджено нові заходи для протидії гендерній нерівності. Від заснування групи "Time's Up" у 2018 році (організації, яка прагне припинити сексуальну дискримінацію та неправомірну поведінку стосовно жінок) до Гендерного плаката 50/50 до 2020 року кінематографія була свідком численних ініціатив, введених відповідно до ефекту Вайнштейна та Руху #MeToo. Рух #MeToo виступив як переломний момент; вісімдесят дві актриси, режисерки та продюсерки пройшли сходами до Пале-де-Фестівалу 12 травня 2018 року. Протест підкреслив, що лише 82 фільми, зняті жінками, були обрані для конкурсу на "Золоту пальмову гілку", порівняно з 1645 фільмами, знятими чоловіками. Канни вважаються одним із найзначущих кінофестивалів, проте вони постійно виключали жіночих режисерів. Однак незабаром після протесту вони стали першим фестивалем, що підписав Гендерний плакат, зобов'язуючись до інклюзії та рівності. Проте, з огляду на недавні номінації на нагороди, очевидно, що вплив на структури кінематографічної галузі був невеликий, оскільки боротьба за визнання жіночого погляду залишається актуальною проблемою.

Критика недавніх номінацій на премії підкреслює, що є вимога, щоб жінки-режисери отримували таке ж визнання, як чоловіки. Відповідальність

премій, таких як 'BAFTA' і 'Оскар', полягає в тому, щоб зробити фільми більш помітними, але кожен рік здається, ми розчаровані через значну відсутність номінацій жінок. Хоча ще є довгий шлях до подолання проблеми, за останнє десятиліття фільми, такі як "Кістки зими", "Нам потрібно поговорити про Кевіна", "Назад Темрява", "Підліток", "Юності", "Дівчина йде додому сама уночі", "Бабадук", "Тоні Ердман", "Американський мед", "Сирий" і "Спогад", забезпечують більшу видимість жіночого погляду в кіноіндустрії і відповідають системі оцінки f-rating. І завдяки ряду ініціатив, що з'явилися протягом останнього десятиліття, існує оптимізм, що кіноіндустрія прогресує, а ефекти і дискусії руху "#MeToo" переносяться в це десятиліття і поступово змінюють галузь на шляху до гендерної рівноваги.

При номінації на премію "Оскар" є певні гендерні проблеми, які знаходяться під широким обговоренням. Однією з таких проблем є нерівномірне представлення жінок у категоріях, які традиційно вважаються "чоловічими", наприклад, режисура та кінематографія [26]. За останні роки, лише декілька жінок отримали номінацію в категорії "Найкращий режисер". Це свідчить про проблеми з підтримкою та визнанням жіночих досягнень у кіноіндустрії.

Ще однією проблемою є нерівні умови для жінок у галузі кіно. Часто жінки стикаються з дискримінацією, нерівною оплатою та недостатніми можливостями для професійного розвитку. Це може впливати на їх можливість брати участь у процесі створення фільмів та отримувати визнання за свої роботи.

Проблема гендерних нерівностей також відображається у списку фільмів, які номінувалися на премію "Оскар". Жіночі героїні традиційно менш представлені та менш представлені важливі ролі в порівнянні з чоловічими героями. Це може свідчити про нерівну увагу до жіночих персонажів та непропорційне відображення їхніх історій та досвіду на екрані.

Для розв'язання цих проблем потрібно багатостороннє зусилля від галузевих лідерів, кіностудій, акторів та актрис, а також глядачів. Важливо

підтримувати творчі жінки у кіноіндустрії, забезпечувати їм можливості для розкриття потенціалу та оцінювати їхню роботу на рівних засадах з чоловіками.

Академія кіномистецтва і наук професії вжила заходів для вирішення проблем гендера при номінації на премію "Оскар". У 2020 році вони встановили нові стандарти представництва та інклюзії для визначення придатності фільмів в категорії "Найкращий фільм" [27]. Ці стандарти спрямовані на стимулювання рівного представництва на екрані та поза ним, а також на відображення різноманіття глядачів [27].

Крім того, дослідження, проведене Ініціативою інклюзії USC Annenberg, показало, що після 2015 року збільшилась кількість номінацій серед груп, які раніше були менш представлені – представників розрізаних расових або етнічних груп та жінок [26]. Висновки цього дослідження свідчать про позитивні зміни в визнанні різноманітних голосів та досвіду в кіноіндустрії.

Слід зазначити, що, хоча вже зроблено певний прогрес, є місце для поліпшення в вирішенні проблем гендерних нерівностей та інших проблем різноманітності при номінаціях та в кіноіндустрії в цілому.

Тепер Академія Кіномистецтва і Наук оголосила нові стандарти представництва та інклюзії для визначення придатності фільмів для номінації в категорії "Найкращий фільм" на премію "Оскар", як частина своєї ініціативи Academy Aperture 2025. Ці стандарти спрямовані на стимулювання рівної участі на екрані та поза ним, щоб краще відображати розмаїття аудиторії кіноглядачів. Девон Франклін і Джим Джіанопулос, члени правління Академії, очолили робочу групу, яка розробила ці стандарти, що були створені за шаблоном британського Фільмового Інституту різноманіття (BFI Diversity Standards), використовуваного для отримання підтримки в Великій Британії та визначення придатності в деяких категоріях премій Академії британського кіно і телебачення (BAFTA), але були адаптовані до специфічних потреб Академії. Академія також проконсультувалася з професійною гільдією продюсерів Америки (Producers Guild of America), як це робиться зараз для визначення придатності для премії "Оскар".

"Апертура повинна розширюватися, щоб відображати нашу різноманітну глобальну популяцію як у створенні кінокартин, так і серед аудиторії, яка з ними спілкується. Академія зобов'язана відігравати важливу роль у сприянні реалізації цієї мети", – заявили президент Академії Девід Рубін і СЕО Дон Гадсон. "Ми віримо, що ці стандарти інклюзії стануть каталізатором для довготривалої, необхідної зміни в нашій галузі".

На 96-й премії "Оскар" (2024) фільм повинен відповідати ДВОМ з ЧОТИРЬОХ наступних стандартів, щоб бути визнаним придатним:

СТАНДАРТ А: ПРЕЗЕНТАЦІЯ НА ЕКРАНІ, ТЕМИ ТА СЮЖЕТИ

Для відповідності Стандарту А, фільм повинен відповідати ОДНІЙ з таких вимог:

А1. Головні або значні підтримуючі актори

Принаймні один з головних акторів або значних підтримуючих акторів належить до недосягнутої расової чи етнічної групи.

- Азіати
- Іспанці/Латиноамериканці
- Чорношкірі/Африканоамериканці
- Представники корінних або місцевих американських/аласкинських

племен

- Середньо-східні/північноафриканські
- Тихоокеанські острови або інші недосягнуті раси чи етнічні групи

А2. Загальний ансамбль акторів

Принаймні 30% усіх акторів у вторинних і менш значних ролях належать принаймні до двох з наступних недосягнутих груп:

- Жінки
- Расова або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

А3. Основна сюжетна лінія/тематика

Основна сюжетна лінія, тема або сюжет фільму зосереджений навколо недосягнутої групи (груп).

- Жінки
- Расова або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

СТАНДАРТ В: ТВОРЧЕ КЕРІВНИЦТВО ТА КОМАНДА ПРОЕКТУ

Щоб відповідати Стандарту В, фільм повинен задовольняти ОДНУ з наступних вимог:

В1. Творче керівництво та керівники відділів

Принаймні два з наступних посад творчого керівництва та керівників відділів – добірка акторів, оператор, композитор, костюмір, режисер, монтажер, перукар, візажист, продюсер, художник-постановник, декоратор, звук, керівник ВПЕ, письменник – належать до недосягнутої групи (груп).

- Жінки
- Расова або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

Принаймні одна з цих посад повинна належати до наступної недосягнутої расової або етнічної групи:

- Азіати
- Іспанці/Латиноамериканці
- Чорношкірі/Африканоамериканці
- Представники корінних або місцевих американських/аласкинських

племен

- Середньо-східні/північноафриканські
- Тихоокеанські острови або інші недосягнуті раси чи етнічні групи

В2. Інші ключові посади

Принаймні шість інших посад команди та технічних спеціалістів (за винятком помічників продюсера) належать до недосягнутої расової або етнічної групи. Ці посади включають, але не обмежуються, першого асистента режисера, освітлювача, асистента з підтримки сценарію та інші.

В3. Загальний склад команди

Принаймні 30% команди фільму належать до недосягнутих груп (груп):

- Жінки
- Расова або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

СТАНДАРТ С: ДОСТУП І МОЖЛИВОСТІ В ГАЛУЗІ

Щоб відповідати Стандарту С, фільм повинен задовольняти ОБИДВІ наведені нижче критерії:

С1. Винагородні стажування та можливості працевлаштування

Компанія, яка фінансує або розповсюджує фільм, пропонує винагородні стажування або можливості працевлаштування наступних недосягнутих груп (груп) та відповідає наступним критеріям:

- Жінки
- Расова або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

Великі студії/розповсюджувачі повинні мати значущі, постійні винагородні стажування / можливості працевлаштування, що охоплюють недосягнуті групи (також повинні включати представників расових або етнічних груп) у більшості наступних відділів: продакшн/розробка, фізичний продакшн, пост-продакшн, музика, візуальні ефекти, заручини, ділові проблеми, розповсюдження, маркетинг та пропаганда.

Малий студії / розповсюджувачі повинні мати не менше двох стажерів з наведених недостатньо представлених груп (принаймні один представник расової чи етнічної групи) в принаймні одному з наступних відділів: продакшн/розробка, фізичний продакшн, пост-продакшн, музика, візуальні ефекти, заручини, ділові проблеми, розповсюдження, маркетинг та пропаганда.

C2. Можливості навчання та розвитку навичок (знімальна група)

Компанія, яка виробляє, фінансує або розповсюджує фільм, пропонує можливості навчання та/або робочі навчальні програми для розвитку навичок наступним недостатньо представленим групам:

- Жінки
- Расова та етнічна групи
- LGBT+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами

слуху

СТАНДАРТ D: РОЗРОБКА АУДИТОРІЇ

Для відповідності Стандарту D, фільм повинен відповідати наведеному нижче критерію:

D1. Представленість у маркетингу, пропаганді та розповсюдженні

Студія і/або кінопродюсерська компанія мають кілька внутрішніх керівних посадових осіб з числа таких недостатньо представлених груп (має включати осіб з підпредставлених расових або етнічних груп) у своїх відділах маркетингу, пропаганди та/або розповсюдження.

- Жінки
- Расова або етнічна група
 - Азіатська
 - Латиноамериканська
 - Афроамериканська
 - Тубільні американці/самоанці/алютагі
 - Представники Близького сходу/Північної Африки
 - Представники гавайського народу або інших океанських островів

- Інші підпредставлені раса або етнічна група
- ЛГБТ+
- Люди з психічними або фізичними обмеженнями, або люди з вадами слуху

Усі категорії, крім кращого фільму, залишаються залежними від своїх поточних вимог щодо можливості участі. Фільми у спеціальних категоріях (анімаційний фільм, документальний фільм, міжнародний фільм) подані на розгляд у категорію "Кращий фільм/Загальний вступ" будуть розглянуті окремо.

Academy Aperture 2025 є наступним етапом ініціативи академії із забезпечення рівних можливостей та інклюзії, спрямованої на подальші зусилля організації у прагненні розвивати інклюзію в галузі розваг та підвищувати представленість в своєму членстві та в ширшому фільмовому співтоваристві.

2.2. Класифікація гендерних проблем у кіноіндустрії та на кіноекрані

Гендерні проблеми впливають на кіноіндустрію на різних рівнях і мають значний вплив на широку публіку. Ось деякі з основних відбитків:

2.2.1. Невідповідність гендерних ролей

Кіноіндустрія часто упереджено припускає, що деякі жанри або типи фільмів призначені виключно для певної статі. Наприклад, жінок можуть відлякувати від режисерської та продюсерської роботи в акційних фільмах або науково-фантастичних фільмах, тоді як чоловіків можуть обмежувати займатися фільмами про сімейні відносини. Це веде до обмеження кіноталантів, які можуть виробляти ці жанри і створює незагальний погляд на різні сфери життя та досвіду.

Невідповідність гендерних ролей напряму пов'язана із розповсюдженням шкідливих стереотипів: фільми можуть посилювати шкідливі гендерні стереотипи, які впливають на сприйняття жінок та чоловіків у суспільстві. Наприклад, зображення жінок як об'єктів привабливості або родинних зобов'язань може позначатися у свідомості глядачів.

Аби подолати ці проблеми, ускладнення гендерної рівності в кіноіндустрії вимагають активних зусиль. Дедалі більше фільмів виходять з-під пера жінок режисерів і розповідають історії, які враховують різноманітні гендерні досвіди. Також з'явилися ініціативи та організації, які підтримують, пропагують та підвищують представленість жінок у кіно, наприклад, вже згадувані «Time's Up» та «5050x2020».

Проблема невідповідності гендерних ролей виникає, коли суспільні очікування та норми щодо поведінки, ролей і властивостей людей залежать від їх статі. Це означає, що присвоєвані ролі, які суспільство вважає "жіночими" або "чоловічими", можуть бути обмежуючими та створювати нерівні умови для розвитку кожної статі.

Наприклад, суспільство часто очікує, що жінки будуть займатися роллю головного опікуна про сім'ю та будуть відповідальні за домашні справи, виховання дітей та подібні обов'язки. З іншого боку, чоловіків традиційно очікується виконувати ролі глави сім'ї, працювати на постійній роботі, мати високий рівень доходів і бути самодостатніми.

Ці стереотипи та очікування можуть обмежувати індивідуальний вибір та свободу людей, а також призводити до нерівних умов у різних сферах життя, таких як освіта, праця, політика тощо. Наприклад, жінкам може бути складніше досягти успіху на роботі або бути проблематичним входження у політику через наявність гендерних стереотипів та обмежень.

Для вирішення цієї проблеми необхідно працювати над зміною суспільних стереотипів та очікувань щодо гендерних ролей. Важливо сприяти рівному доступу до можливостей у всіх сферах життя та надавати підтримку та ресурси для розвитку кожної статі. Також важливо пропагувати різноманіття і відкритість щодо ідентифікації гендерної ролі та підтримувати індивідуальний вибір кожної людини.

Проблема невідповідності гендерних ролей у кіно виникає, коли фільми продовжують відтворювати стереотипні гендерні образи, не враховуючи різноманіття і комплексність людського досвіду. Це може мати негативний

вплив на сприйняття глядачів та сприяти утвердженню шкідливих стереотипів та нерівності між чоловіками та жінками.

Одна з найбільш поширених проблем, що впливає з невідповідності гендерних ролей, – це нерівномірне зображення жінок у кіно. Жіночі персонажі часто типізуються відповідно до старих гендерних ролей, які символізують залежність, слабкість або сексуальну об'єктифікацію. Це може пригнічувати та обмежувати можливості жінок, а також посилювати стереотипи про те, якими повинні бути "ідеальні" жінки.

З іншого боку, також існує проблема обмеженого розмаїття чоловічих персонажів у кіно. Чоловічі герої часто зображуються в ролі сильних та незалежних, що відповідає традиційним гендерним стереотипам. Ця невідповідність стереотипам може створювати недостовірні та неосмислені образи та викривати реальність.

У сучасному кіно з'явилися спроби подолати проблему невідповідності гендерних ролей, і з'явилися фільми, які широко представляють різноманіття гендерних ідентичностей та показують більш комплексних персонажів. Однак, ще багато роботи потрібно зробити, щоб цей процес був широко представлений і нормалізований у кінематографі.

Існує потреба в розвитку різноманіття персонажів у кіно, яке відображатиме реальність і різноманітність гендерних ідентичностей. Продовження діалогу, відкритість до нових ідей, проведення глибокої аналітики та зміна підходу щодо створення фільмів можуть сприяти поліпшенню ситуації та підтримувати рівні умови між гендерами у суспільстві.

Проблему невідповідності гендерних ролей в кіно можна вирішити декількома способами:

Розвиток діалогу між журналістами, кінокритиками, акторами, режисерами та глядачами для приведення уваги до проблеми. Медіа та кінодолучення мають велику силу в культурі та суспільстві, які можуть допомогти привернути увагу до проблеми невідповідності гендерних ролей в кіно і почати діалог про те, як їх вирішити.

Використання більш різноманітних героїв, які зображають увесь гендерний спектр, та комплексність персонажів. Фільми мають показувати різноманіття та складність гендерних ідентичностей, а також знаходитися на чолі боротьби зі шкідливими стереотипами, які обмежують можливості людей.

До вирішення проблеми також потрібен широкий погляд на образ жінки в кіноіндустрії. Цілеспрямована програма для розвитку та підтримки режисерок та продюсерок, щоб змінити навколишній контекст щодо ставлення до жінок у кінематографії та забезпечення їх участі у створенні фільмів, може допомогти вирішити проблеми нерівності між чоловіками та жінками у цій галузі.

Навчання майбутніх режисерів та продюсерів засобів та методів, які можуть сприяти розвитку різноманітності гендерних ідентичностей у кіно та літературі. У цілому, проблему можна змінити, якщо всі втілюють цілеспрямованість щодо боротьби зі стереотипами та продовжують працювати над покращенням ситуації у кіноіндустрії.

2.2.2. Нерівний доступ до ресурсів

Нерівний доступ до ресурсів є ще одним важливим аспектом, пов'язаним із проблемою невідповідності гендерних ролей в кіно. Жінки стикаються з численними викликами щодо отримання фінансування та розповсюдження для своїх проектів, що обмежує їх можливості стати режисерами, продюсерами та сценаристами. Чоловікам зазвичай надається більше можливостей і підтримки для розвитку їх кар'єр в кіноіндустрії.

Одним із головних викликів є недостатня фінансова підтримка для жінок у кінематографії. Часто банки, інвестиційні фонди та студії надають перевагу проектам, що мають чоловіків на провідних посадах, через стереотипи про те, що чоловіки більш успішні та здатні керувати проектами. Це ускладнює жінкам доступ до фінансування для реалізації своїх ідей та проектів.

Крім того, нерівні умови розповсюдження також ускладнюють жінкам займати провідні посади у кіноіндустрії. Жінки зіткнуться з труднощами у пошуку дистриб'юторів, мультимедійних платформ або кінотеатрів, які погодяться розповсюджувати їхні фільми. Відсутність доступу до цих ресурсів

обмежує їх аудиторію та можливість отримати прибуток від своїх творчих зусиль.

Такі обмеження провокують нерівномірне представлення жіночих голосів та перспектив у кіно. Часто жінки отримують лише непродуктивні ролі або проекти, що відповідають традиційним стереотипам. Це призводить до уніфікації культурного образу та обмежує можливості для розробки багатогранних та інноваційних історій.

Вирішення проблеми нерівного доступу до ресурсів вимагає системних змін як на рівні кіноіндустрії, так і на рівні суспільства в цілому. Це може включати підтримку грантових програм та стипендій, створення мережі кінодистриб'юторів, яка активно пропагує фільми, створені жінками, а також збільшення кількості жінок на керівних посадах у кінематографії.

Усунення проблеми нерівного доступу до ресурсів не можна відривати від явища фемінізації низькооплачуваних робіт, що є глобальною проблемою, яка відображає несправедливість та гендерну нерівність в суспільстві. У кіноіндустрії ця проблема особливо відчутна, оскільки жінкам надаються ролі, які вимагають меншої фізичної сили та активності, а чоловіки, навпаки, отримують престижніші та високооплачувані ролі. Це створює негативні наслідки для жінок, які працюють у кіноіндустрії.

Фемінізація низькооплачуваних робіт у кіноіндустрії також означає, що жінкам, в основному, доводиться грати ролі, які мають низьку популярність і не дозволяють жінкам отримувати такі ж високі гонорари, як чоловікам. Це призводить до гендерної нерівності в заробітній платі, де акторки отримують значно менше за свою роботу, ніж актори. Несправедливість в оплаті праці на підставі гендеру є скорченням принципу рівності та може впливати на самовизначення жінок, їх можливості розвитку та фінансову незалежність. Отже, цю проблему варто висвітлювати та шукати шляхи боротьби з нею для досягнення справедливості та рівності в оплаті праці.

Однією з причин такої статевої дискримінації в кіноіндустрії є стереотипи та шаблони, що існують у глядацькій аудиторії. Більшість фільмів наповнена

ролями чоловіків у головних чи важливих позиціях, тоді як жінки займають другорядні ролі. Це стимулює стереотипи про "чоловічу" та "жіночу" роботу, де жінкам відводиться більш обслуговуючі та підпорядковані ролі.

Також, існує розрив у заробітній платі між жінками та чоловіками в цій галузі. Згідно з дослідженнями, акторки у кіно отримують середньо набагато менше гонорарів, ніж актори. Цей розрив в оплаті праці створює нерівність та заважає жінкам розвиватися та отримувати адекватну компенсацію за свою професійну працю.

Урізноманітнення жіночих ролей в кіноіндустрії та збільшення їх важливості та значущості є важливим завданням. Це може бути досягнуто через підтримку та сприяння створенню фільмів, де жінкам надаються сильні та впливові ролі, а також забезпечення адекватної оплати за їхню працю. Додатково, важливо викоринювати стереотипи щодо гендерних ролей у суспільстві та просувати ідею рівності, де кожен, незалежно від статі, отримує рівні можливості та визнання за свою талановитість та працездатність.

2.2.3. Сексуалізація жіночого тіла

Сексуалізація жіночого тіла є однією з ключових проблем у кіноіндустрії, що сприяє нерівності в структурі влади. Частіше за все, жіночі персонажі зображаються з точки зору їх зовнішності та статевого апеляції, замість зосередження на їхніх здібностях, характерах та ідейних якостях.

Ця проблема проявляється в багатьох аспектах кіноіндустрії, включаючи персонажів, рекламу, сценарії та маркетинг. Жінкам відводиться ролі, що обмежуються виключно зовнішнім виглядом та сексуальним образом, що призводить до деградації жінок до об'єктів привабливості. Водночас, чоловічі персонажі частіше зображуються як сильні, незалежні і впливові.

Це також підкріплюється стереотипами та нормами щодо гендерних ролей у суспільстві. Жіночі персонажі зображуються в ролі допоміжниць, привабливих об'єктів або жертв, тоді як чоловічі персонажі займають лідерські, сильні та успішні позиції. Це викликає негативний вплив на молодих людей, які сприймають ці стереотипи та норми як прийнятні й правильні.

На додаток до цього, сексуалізація жіночого тіла впливає на проблеми стосунків в реальному житті. Коли жінки постійно показуються у кіно як об'єкти привабливості, це сприяє негативним міфам і стереотипам, що підкріплюють насилля, сексуальне та гендерне насильство, а також низьку самооцінку та невпевненість у жінок. Не випадково виник навіть такий термін – «голівудський сексизм» [28].

Виправлення цієї проблеми вимагає зусиль з боку всіх сторін – від кінопродюсерів, режисерів та сценаристів до глядацької аудиторії. Варіантом є зміна уявлень щодо жіночих персонажів у фільмах, включення більш різноманітних та рішучих ролей для жінок, а також створення більш рівноправних робочих умов та можливостей для жінок в кіноіндустрії. Крім того, важливо просувати усвідомлення серед глядачів щодо статевих нерівностей та активно підтримувати фільми та проекти, де жіночі персонажі зображаються як незалежні, сильні та впливові. Тільки такими зусиллями можна змінити статус-кво та створити більш рівноправний та справедливий кіносвіт.

Іншою проблемою є так зване "склекотіння скляного стелі", коли жіночі режисери, продюсери та сценаристи мають обмежені можливості отримання важливих проектів або фінансової підтримки порівняно з чоловіками. Недостатня участь жінок у кіноіндустрії також призводить до меншої кількості кінопроектів з жіночими персонажами та жіночою перспективою, що ускладнює розширення гендерної подібності у кіно.

Однак, деякі фільми та режисери все ж намагаються змінити цю ситуацію. Вони намагаються створити різноманітних та складних жіночих персонажів, які не обмежуються традиційними гендерними ролями. Такі фільми допомагають змінювати уявлення глядачів про жіночість і досягати більшої рівності та прийняття різних гендерних ідентичностей.

Також, важливо звернутися до освіти та свідомості глядачів. Чим більша кількість людей будуть усвідомлювати проблему гендерної нерівності в кіноіндустрії та активно підтримувати роботу жінок у цій сфері, тим більшу

зміну можна спостерігати. Підтримка і розповсюдження фільмів, створених жінками та про жінок, може впливати на свідомість глядачів та створювати більш рівні можливості для жінок у кіноіндустрії.

Використання сексуальної привабливості жінок в кіноіндустрії – це стійка проблема, яка спостерігається з давніх-давен. Жіночі персонажі в кіно часто зображуються виключно через призму їх зовнішності і сексуальності, незалежно від їхніх рольових функцій та характерів. Це створює негативний образ жінок, зводить їх до об'єктів статевої привабливості та призводить до подальшої гендерної дискримінації. Крім того, використання сексуальної привабливості в кіноіндустрії також може впливати на ставлення глядачів до реальних жінок, які починають оцінювати їх в першу чергу через призму зовнішності та сексуальності, знижуючи їх до ролей об'єктів для задоволення потреб статевої природи.

Неправильне використання сексуальної привабливості в кіно чинить міцний зворотний вплив і може мати серйозні наслідки: вона призводить не лише до зменшення рівня участі жінок у кіноіндустрії і до формування стереотипів про ролі жінок в суспільстві, а також до погіршення психічного стану жінок, які сприймають своє тіло як основний чинник їхньої цінності.

Це має вплив на самооцінку жінок, посилює необхідність відповідати заданим стандартам краси та призводить до психологічних проблем, таких як незадоволення своїм зовнішнім виглядом, низька самооцінка та безпорадність. Багато жінок можуть відчувати незручність і невпевненість у себе, якщо вони не відповідають стандартам краси, які нав'язують їм кіноіндустрія та ЗМІ. Це може призводити до комплексів та негативного ставлення до власного тіла та вже зазначеного ризику зниження психічного здоров'я.

Протилежним прикладом є кінематограф, де жіночі персонажі зображуються як сильні та незалежні особистості, здатні долати перешкоди та розв'язувати проблеми самостійно. Такі персонажі можуть впливати на покращення статусу жінок у суспільстві, а також на зміну стереотипів про роль жінок. Але, на жаль, такі фільми є надзвичайно рідкісні.

У цілому, важливо змінювати уявлення про ролі жінок у кіноіндустрії та показати широкий спектр жіночих характерів і можливостей, не обмежуватися роллю об'єкта сексуальної привабливості. Це можна досягти шляхом привласнення звичайного тіла, активної участі жінок як сценаристок та режисерок, а також розширення ролі жінок в кіноіндустрії загалом. Крім того, середні та малих розмірів кіностудії можуть заборонити створення фільмів з сексизмом та забезпечити рівноправні умови для жінок у кіноіндустрії, включаючи рівну оплату та професійний розвиток.

2.2.4. Нерівномірна представленість жінок та різних груп жінок

Нерівномірне представлення жінок у кіно означає, що жінки часто зображаються в кіноіндустрії у стереотипних ролях – таких як "фемінінні" героїні, другорядні персонажі або об'єкти сексуальної привабливості, які обмежують можливості жінок виразити свою повну потенційну роль в кіно і викликають гендерну нерівність. Такі стереотипи можуть містити неправдиві уявлення про жіночі можливості, які можуть бути шкідливими для самовизначення та зайнятості жінок.

Наприклад, це може вказувати на те, що жінкам часто доводиться уособлювати активні чоловічі ролі, такі як супергерой чи воїн, і рідко вони мають можливість бути комплексними персонажами з власною історією та цілями. Замість цього, вони можуть бути звужено зображені як об'єкти привабливості або підпорядковані ролі, які ставлять у центр відносин з чоловіками.

Це обмеження може ставити жінок у ситуацію, коли їм важко обирати різноманітні ролі, які відображали б реальну різноманітність жіночого досвіду і амбіцій. Деякі жінки можуть брати участь у створенні фільмів, але їхні можливості все ще обмежені стереотипами та гендерними уявленнями про прийнятність тих чи інших ролей для жінок.

Одна з проблем нерівномірного представлення жінок у кіно полягає у тому, що жіночі персонажі часто зображуються як безсильні, залежні від чоловіків, або використовуються для створення сюжету, який в центрі має

чоловічий герой. Такі стереотипні ролі обмежують розмаїтість жіночих персонажів і передають повідомлення про те, що жінки не можуть бути незалежними, сильними або успішними.

Нерівномірне представлення жінок в кіно також впливає на сприйняття глядачів та формування стереотипів в суспільстві. Коли жінки постійно зображуються у стереотипних ролях, це може спричинити неправдиве уявлення про їхні можливості і обмежити гендерну рівність. Глядачі можуть приймати ці стереотипи як факти і вважати, що це єдиний шаблон чи роль, у якій повинні перебувати жінки.

Ця проблема привернула увагу багатьох активістів та організацій, які прагнуть покращити репрезентацію жінок у кіно. Вони закликають до більшої рівності та розмаїтості у представленні жінок, а також до деконструкції стереотипів та усунення обмежень, що їх накладають на жіночі ролі.

Деякі зусилля були спрямовані на залучення більшої кількості жінок в кіноіндустрію, як сценаристів, режисерів, продюсерів та операторів, щоб забезпечити більш різноманітне та аутентичне представлення жінок у фільмах. Крім того, широке використання соціальних медіа та Інтернету дає можливість жінкам самовиразитися та просувати свої голоси, що сприяє збільшенню видимості та репрезентації жінок у кіно.

Все це робиться з метою створення більш рівної та представленої різноманітності громадськості у кіно і забезпечення того, щоб жінки мали можливість бачити себе у різних ролях і впливати на культурні норми та відношення.

Ще однією проблемою, пов'язаною з нерівномірним представленням жінок у кіно, є різниця в заробітній платі між чоловіками та жінками в галузі. Нерідко жінки отримують меншу оплату за виконану роботу, ніж чоловіки, навіть якщо вони працюють на одній посаді та мають однаковий досвід.

Також важливо згадати про роль культурних стереотипів у формуванні нерівномірного представлення жінок у кіно. Часто жіночі персонажі не відображають дійсні множинні грані жіночої особистості, а зосереджуються на

певних стереотипних рисах, таких як привабливість та сексуальність. Це сприяє утриманню гендерних стереотипів у суспільстві та може викликати дискримінацію жінок у реальному житті.

Для вирішення проблеми нерівномірного представлення жінок у кіно потрібно здійснювати системні зміни. Необхідно сприяти залученню більшої кількості жінок до створення кіно та комерційних проєктів, давати їм можливість виступати в якості режисерів, сценаристів, продюсерів та на інших посадах. Також важливо розширювати представлення жінок у кінопродукції та збільшувати різноманітність жіночих персонажів у фільмах та телесеріалах. Тільки таким чином можна створити більш рівні умови для розвитку кіноіндустрії та забезпечити зміну негативних стереотипів щодо ролей та можливостей жінок в суспільстві.

Нерівномірне представлення різних груп жінок у кіноіндустрії також є серйозною проблемою, яка підтримує стереотипи та обмежує розмаїття жіночих характерів у фільмах.

По-перше, жінки з різних соціальних груп, таких як жінки кольору, LGBT+ жінки, жінки з обмеженими можливостями, часто представлені в кіно нерівномірно або навіть відсутні. Це призводить до їхньої невидимості та відчуття, що їхні голоси та досвід не враховуються. Це негативно впливає на жінок цих груп, які можуть відчуватися несуттєвими, невидимими та неповноправними у кіносвіті та суспільстві загалом.

По-друге, коли жінки з різних груп зображуються у кіно, вони неодноразово підпадають під стереотипи та карикатурні уявлення. Це може призвести до розширення та закріплення негативних уявлень про такі групи жінок та поглиблення несправедливості. Наприклад, жінки кольору можуть бути зображені як екзотичні, сексуалізовані або злодійки; LGBT+ жінки можуть стикається з представленням як персонажів, що викликають сміх або як сексуальні об'єкти; жінки з обмеженими можливостями можуть бути зображені як безпомічні та потребувати постійної допомоги. Такі стереотипи приказують

уявлення та зліпки про реальну різноманітність жіночих ідентичностей та досвіду.

Це нерівномірне представлення різних груп жінок у кінематографі має поглиблюючі ефекти на передачу рівноправ'я та прийняття різноманіття. Жінки з таких груп можуть відчувати відчуження, невпевненість, стигматизацію та недолік. Вони можуть мати обмежений доступ до можливостей у кіноіндустрії та обмежений вплив на представлення своїх досвідів та голосу. Крім того, це також впливає на сприйняття глядачами, посилюючи та закріплюючи стереотипи та пристосовуючи їх до неправильних уявлень про жінок різних соціальних груп.

В цілому, важливо зробити кроки вперед для покращення представлення різних груп жінок у кіноіндустрії. Це можливо шляхом більшого залучення жінок з різних соціальних груп до створення фільмів, підтримки їхніх голосів та досвіду, а також сприяння розширенню різних історій та персонажів, які відображають різні жіночі ідентичності та досвід. Таким чином, кіноіндустрія може стати більш рівноправною, репрезентативною та сприяти підтримці різнобічного розуміння жіночості.

Зростання та популярність рухів за рівність та представленість в останні роки дало стимул для дискусій та діалогу про нерівномірне представлення різних груп жінок у кіноіндустрії. Цей діалог важливий, оскільки кіно та інші медіа мають значний вплив на формування уявлень, стереотипів та визначення соціальних норм.

Однією з причин нерівномірного представлення є недостатня участь та присутність жінок у процесі створення фільмів. Статистика показує, що жінки займають набагато менше посад у сфері кіно в порівнянні з чоловіками. Наприклад, у режисерській сфері жінки складають менше 10% всіх акредитованих режисерів у голлівудських фільмах. Це має вплив на представлення жіночого досвіду та нерівномірність задокументованої частини історії.

Також існує проблема нерівномірності у соціально-економічному плані, що також впливає на представлення різних груп жінок у кінематографічній індустрії. Жінки з менш привілейованих соціальних груп, таких як жінки кольору та жінки з низьким соціально-економічним статусом, часто не отримують те саме фінансування та підтримку для реалізації своїх проєктів, що й чоловіки. Це впливає на їх можливості виразити свої голоси та розповісти свої історії.

Також, важливо зазначити, що існує проблема гендерного преференціалізму, де жіночі персонажі часто зображуються в контексті їхніх стосунків до чоловіків, а не як самодостатні та комплексні особистості. Жінки також часто зображуються в ролях, що відповідають стереотипам про них як сексуальних об'єктів або з вузькими ролями, не відображаючи всю різноманітність та потенціал жінок у реальному житті.

Усунення цих нерівностей вимагає комплексного підходу, який включає зміну в культурі та промоції різноманітності жіночих персонажів, прискорення ролі жінок у створенні фільмів, фінансову та професійну підтримку для жінок режисерів, продюсерів та сценаристок, а також збільшення освіченості та критичного мислення глядачів у питаннях репрезентації гендерної рівності. Тільки шляхом прийняття цих заходів можна досягти більш рівномірного та справедливого представлення різних груп жінок у кіно.

2.2.5. Гомофобія та трансфобія

Гомофобія та трансфобія у кіно можуть мати негативний вплив на ЛГБТ-спільноту, посилювати стереотипи та заперечувати їхню ідентичність. Деякі упереджені стереотипи, які часто зустрічаються в кіно, включають зображення гомосексуалістів як менш цінних, або трансгендерних осіб як сумнівних чи карикатурних. Ці стереотипи можуть сприйматися як приниження, образа, кара за інший спосіб життя.

Більш того, кіно може зображати особливо негативні наслідки для гей- та трансгендерних персонажів. Це може включати насильство, дискримінацію, замордування або ворожість, що підкреслює небезпеку та вразливість лгбт-

спільноти. Ці зображення можуть посилювати страх і нетерпимість у суспільстві і сприяти гомофобії та трансфобії.

Заперечення можливості для гей та трансгендерних осіб відтворити свої реальні історії також є проблемою у кіно. Часто актори, які не відповідають лгбт-ідентичності, зображують трансгендерних або гей-персонажів, що зводиться до відібрання з можливості у артистів ЛГБТ-спільноти грати свої власні історії. Це додатково ускладнює погляди та досвід ЛГБТ-спільноти та підтримки багатомірності у кіноіндустрії.

Розв'язанням цих проблем є відображення різноманітності лгбт-ідентичності, створення гей та трансгендерних персонажів, які відображають їх реальні життєві історії і не показують їх у негативному світлі. Також важливо залучати акторів з ЛГБТ-спільноти до відтворення цих персонажів. Розширювання ролей та можливостей у фільмах може допомогти звести до мінімуму стереотипи та упередження, а також сприяти більш гуманному, інклюзивному та репрезентативному кіносвіту.

Більшість людей дивляться кіно і телевізійні шоу як спосіб пізнання світу і формування уявлень про те, яким повинен бути ідеальний світ. Так само, як і в реальному житті, у кіно дискримінація на ґрунті орієнтації чи ідентичності може передати неправильні повідомлення про ЛГБТ-спільноту, що може мати серйозний вплив на її члена.

Негативні портрети трансгендерних персонажів часто зводять їх до підмножини світу, якої не повинно бути, підсилюючи їх беззахисність. У більшості фільмів трансї живуть на межі злочинності, шляхом трахання або без забезпечення притулку та домашніх умов. Це може призвести до зміцнення соціальної неприйнятності, що перешкоджає реалізації прав і захисту прав меншінних груп, зокрема ЛГБТ+.

Одностатеві відносини в кіно часто сприймаються як фантазії, що принижують лише того, що помітно відрізняється від нашого заданого стандарту. Створюється парадокс: хоча фільмові та телевізійні студії активно відтворюють та підтримують різноманітність культур, відносно лгбт-

ідентичності часто спостерігається відсутність або негативне відображення у виробничих матеріалах.

Складно піти на проголошення рішення змін ситуації, враховуючи, крім філософської складності порушення світогляду користувачів, і економічної складності зв'язаної з ризиком зниження кількості глядачів. Але з того часу, як включення різноманітних персонажів і історій у кіно стало підтримуваним та важливим, є реальна можливість виправити недбале, безвідповідальне та стереотипне ставлення до ЛГБТ-спільноти та продемонструвати, що всі можуть знайти визнання у кінематографі, незалежно від своєї орієнтації чи ідентичності.

2.2.6. Брак жіночої перспективи

Проблема браку жіночої перспективи в кіноіндустрії є однією з найзначніших складнощів, з якими стикаються жінки в цій галузі. Недостатня кількість жінок як у галузі режисури, так і в інших ключових посадах, призводить до того, що жіночі перспективи, досвід та історії не адекватно представлені на екрані.

Одна з проблем полягає у тому, що жіночі персонажі часто зображуються в стереотипних ролях, які обмежують їхні можливості та досвід. Жінки в кіно часто зображуються як об'єкти пристрасті, жертви чи побічні персонажі, що не мають суттєвого впливу на сюжет. Це складає негативний вплив на сприйняття і розвиток глядачів, а особливо на молодих дівчаток, які можуть почувати, що мають обмежені можливості та ціль в своєму житті.

Також, брак жіночої перспективи призводить до того, що багато історій, які розповідаються на екрані, не відображають реальні життєві ситуації, з якими зіштовхуються жінки. Жіночі персонажі нерідко втрачають своє власне голосу і суть, оскільки їхні історії пишуться та розповідаються з точки зору чоловіків. Це може призвести до того, що глядачі отримають неправдиве уявлення про життя жінок та їхні можливості.

Проблема браку жіночої перспективи в кіноіндустрії не тільки зменшує представлення різноманітності досвіду історій, але також підтримує статус-кво

нерівності. Відсутність жінок у ключових посадах, які формують сценарії та зображення персонажів, перешкоджає розширенню розуміння та виявленню різних перспектив.

Для вирішення цієї проблеми, важливо підтримувати ініціативи за підтримки жінок у кіноіндустрії, сприяти їхньому залученню на ключові посади та забезпечувати можливість розповісти різноманітні історії. Диверсифікація кіновиробництва та забезпечення рівних можливостей для жінок може сприяти створенню більш рівного та представленого суспільства як в кінематографії, так і в реальному житті.

Досягнення рівності у кіноіндустрії є важливим не тільки для статусу жінок у цій галузі, але й для більшої рівноваги та представленості різних голосів та перспектив. Багатогранність глядацької аудиторії потребує різноманітності історій, які розповідаються на екрані і які відображають різні соціальні, культурні та життєві досвіди.

Крім того, брак жіночих перспектив може призвести до підкріплення стереотипів, що дискримінують жінок. Кіно має великий вплив на формування світогляду та уявлення глядачів, і якщо жіночі персонажі постійно зображуються у стереотипних ролях, це може вплинути на сприйняття та ставлення до жінок в реальному житті.

Також, брак жіночої перспективи може призводити до експлуатації та об'єктивізації жіночого тіла у кіно. Жіночі персонажі часто зображуються як об'єкти пристрасі та ваблячись, що створює неправдивий образ жінок та підтримує невірні стереотипи.

Вирішення проблеми браку жіночої перспективи в кіно вимагає широкого спектру заходів, включаючи створення більш рівних умов для жінок у кіноіндустрії, підтримку та фінансування жіночих режисерів та продюсерів, розвиток програм та ініціатив, спрямованих на підтримку та підвищення представленості жінок в кіно.

Крім того, важливим є просвітництво глядачів, щоб підтримувати та сприяти фільмам, які розповідають різні жіночі історії та перспективи. Варто

також підкреслити значення активної ролі жінок у кіно у вирішенні цих проблем та розширенні можливостей для майбутніх поколінь жінок.

У травні 2018 року 82 жінки, включаючи актрис та режисерок, провели протест на Каннському кінофестивалі, вимагаючи гендерної рівності в промисловості. Протест був організований феміністськими і прорівнівальними рухами, і він привернув увагу до браку представленості та можливостей для жінок у кіноіндустрії[29].

На Каннському кінофестивалі був змінений преролер, який йде перед кожним фільмом, офіційно відібраним для показу в основній програмі фестивалю. Цей преролер показує набір червоних сходинок – що мають наслідувати світовий відомий червоний килим, перед Палацом фестивалю – піднімаються через глибоке море і за горизонт до зірок, під мелодійну музику, закінчуючи логотипом фестивалю.

У 2017 році, на честь свого 70-річчя, преролер наклеїв прізвища режисерів, чиї твори були програмовані за останні сім десятиріч. Прізвища змінювалися щодня, але вже на другий день стало очевидним, скільки прізвищ жінок-режисерів буде відображено, що було зазначено, але не викликало особливого зацікавлення на минулорічному фестивалі.

Після послідовності викриттів та скандалів, спровокованих бомбовим заходом Гарві Вайнштейна в минулу осінь, розмова про жінок у кіноіндустрії, здається, нарешті змінилася, з ініціативами як в Голлівуді, так і в міжнародній кіноіндустрії, які настійно пропагують безпечне робоче середовище для жінок, а також паритет як у робочих можливостях, так і у заробітній платі.

РОЗДІЛ 3 ГЕНДЕРНІ РОЛІ І СТЕРЕОТИПИ СУЧАСНОГО КІНЕМАТОГРАФУ ЯК КУЛЬТУРОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА

3.1. Представлення гендерних ролей в ігровому кіно і проблема гендерної (не)рівності

Сучасне кіно – це динамічна і швидкозмінна індустрія, яка постійно вдосконалюється і адаптується до нових вимог глядачів. Як вже йшлося, одним з аспектів, який став особливо актуальним у наших днях, є представлення гендерних ролей в ігровому кіно. Ця проблема стала предметом гарячих дискусій, характерних для сучасного суспільства.

Однією з тенденцій є зростаюче бажання глядачів бачити більше сильних і незалежних жіночих персонажів. Протягом багатьох років жінки в кіно були часто представлені як крихкі і беззахисні, залежні від чоловіків і схильні до стереотипних ролей. Однак розуміння цих стереотипів викликало незгоду серед глядачів, але також активістів та активісток, які пропагували рівноправ'я і гендерну рівність.

Що стосується головних героїв, то чоловічі персонажі зазвичай виступали в ролі "героїв", які здатні врятувати світ та подолати безлад у всіх ситуаціях. Це створювало стереотип, що лідер може бути тільки чоловіком, що є проступком в розумінні гендерної рівності.

Проте, з часом цю традицію почали порушувати і з'являтися жіночі героїні зі схожими характеристиками – сильні, незалежні та мудрі. "Голодні ігри", "Прометей", "Вояж" – це всього кілька прикладів фільмів, в яких головна героїня виступає у ролі лідера та борця за справедливість.

Однак, хоча такі фільми наводять перші приклади розширення гендерних ролей, це все ще залишається відносно невеликим числом в порівнянні з загальною кількістю фільмів, випущених щороку. Існує також критика, що деякі з таких героїнь стають жертвами "стронг-фемінізму", коли вони є надзвичайно сильними жінками, але часто позбавлені інших аспектів характеру і не зображуються в усій своїй глибині.

Проблема гендерна рівність також виникає у контексті гомосексуальності та трансгендерності. Хоча існує позитивний тренд на більшу кількість геїв і лесбійок в головних ролях, все ще існують обмеження та стереотипи, пов'язані з представленням різних сексуальних орієнтацій.

Крім того, важливо звернути увагу на роль жінок за камерою. Традиційно у кіноіндустрії працювало небагато жінок режисерів, сценаристів і продюсерів. Проте, останнім часом спостерігається зростання числа жінок, які вступають до цих професій. На жаль, жіночі таланти часто виявляються недооціненими, а їхні можливості обмежені. Через це їхні голоси не знаходять широкого визнання та впливу.

Також варто згадати про роль реклами і медіа відображенні гендерних ролей. Часто рекламні кампанії чи медіа зображують жінок у стереотипних ролях, або навіть таких, що їх дискримінують, підтримуючи таким чином розповсюдження гендерних стереотипів.

Шкідливі гендерні стереотипи поширюються у фільмах на різних рівнях. Спочатку це стосується представлення гендерних ролей. Часто у фільмах жінки зображуються як безсилі, підпорядковані та залежні від чоловіків. Вони часто мають ролі, пов'язані зі зовнішнім виглядом, привабливістю та вузькими загальноприйнятими стереотипами про жіночі якості. З іншого боку, чоловіки часто зображуються як сильні, розумні та здатні керувати ситуацією. Це створює неправдиве уявлення про гендерну рівність та сприяє нерівності в реальному житті.

Окрім цього, у фільмах шкідливі гендерні стереотипи проявляються у способах комунікації між персонажами та відношеннях між ними. Жіночі персонажі часто зображені в образах, які нібито заслуговують на насилля, об'єктів сексуального пристрасті та порушників соціальних меж. Це може виправдовувати та провокувати насилля над жінками і в реальному житті, формувати небезпечні стереотипи щодо зґвалтування, нападів та інших форм насильства.

Розповсюдження шкідливих гендерних стереотипів у фільмах є серйозною проблемою, оскільки вони впливають на свідомість та уявлення глядачів про реальність. Це може сприяти підтриманню статус-кво та нерівності у суспільстві. Тому до вирішення цієї проблеми потрібно приділити максимальну увагу, у тому числі шляхом збільшення усвідомленості глядачів та підтримки розмаїття гендерних ролей та перспектив у кіноіндустрії.

Сьогодні можна сказати, що сучасні тенденції у представленні гендерних ролей в ігровому кіно рухаються в сторону більш рівноправної та різноманітної картини світу. Проте, ще багато роботи слід зробити, щоб забезпечити більш точне відображення в кінопродукції чисельності і розмаїття гендерних ролей.

Останнім часом бачимо зміни в способі представлення гендерних ролей в ігровому кіно, що відбивають загальні тенденції в суспільстві. Одна з найважливіших змін полягає в усвідомленні того, що стандартні стереотипи щодо чоловічих та жіночих ролей вже не потрібні. Отже, можна сказати, що сучасні тенденції у представленні гендерних ролей в ігровому кіно спрямовані на більшу різноманітність, відкритість та розуміння різних форм гендерної ідентичності.

Останнім часом в ігровому кіно відбувається активна зміна у способі представлення гендерних ролей. Традиційні стереотипи про чоловічі та жіночі ролі поступово зникають, і замість них з'являється більша різноманітність гендерних персонажів. Один з основних мотивів такої зміни – розуміння того, що стандартні стереотипи вже не відповідають реальності сучасного суспільства та внутрішнім потребам кінодіячів та шанувальників ігрового кіно. Ця зміна сприяє усвідомленню того, що гендерні ролі – це не щось одноразове і незмінне, а складне поняття, що може варіюватися на основі індивідуальних відбірок та виявлення всередині кожної людини. Вона веде до покращення розуміння та прийняття різноманітних гендерних ідентичностей у суспільстві. Наприклад, це може допомогти розширити уявлення про те, що чоловіки та жінки можуть мати різні характеристики і виявляти різні риси поведінки, що є нормальним для кожної особи незалежно від їхньої гендерної принадності. Ця

зміна також дозволяє кінодіячам створювати більш комплексних та різнобічних персонажів, з якими легше ототожнитися та відчувати симпатію до них.

Загалом, зміна стереотипів гендерних ролей у ігровому кіно сприяє створенню більш інклюзивного та різноманітного світу, в якому кожна людина може відчувати себе представленою та прийнятою. Вона допомагає усвідомити, що гендерні ролі – це багатозначне поняття, яке можна відтворювати та переосмислювати, що в результаті відображає реальність нашого сучасного суспільства.

3.2. Гендерні ролі та гендерні стереотипи: взаємовплив життєвих реалій та екранних образів

3.2.1. Найпоширеніші гендерні стереотипи в кіно

Гендерні стереотипи – це усталені уявлення, очікування та ролі, які суспільство накладає на особу на підставі її статевої приналежності. Вони регламентуються традиціями, культурою та соціальними нормами. Ці стереотипи можуть стосуватися поведінки, інтересів, ролей і зовнішності чоловіків і жінок [30].

Гендерні стереотипи можуть мати шкідливий вплив, оскільки вони обмежують і приписують особам певні ролі і очікування відповідно до їх статі. Наприклад, вони можуть призводити до нерівного розподілу ролей у сім'ї та суспільстві, обмежувати можливості осіб на основі статі і сприяти дискримінації.

Дослідження показують, що гендерні стереотипи можуть мати негативний вплив на самооцінку і самопочуття осіб, а також призводити до нерівного розподілу ресурсів і можливостей у суспільстві [30]. Особливо це стосується жінок, які часто стикаються з обмеженими можливостями у певних сферах, таких як кар'єра, політика, наукова діяльність тощо[там само].

Важливо зрозуміти, що гендерні стереотипи є продуктом соціальної конструкції і можуть бути змінені. Суспільство має працювати над тим, щоб підтримувати гендерну рівність, дотримуватися принципу інклюзивності і

визнавати, що кожна особа має право на вибір і реалізацію своїх можливостей незалежно від статевої приналежності.

Так, гендерні стереотипи існують у культурі і відображають певні ідеї про те, як мають поводитись чоловіки і жінки. Зазвичай ці стереотипи пов'язані зі стереотипними уявленнями про те, яким має бути чоловік або жінка з точки зору зовнішності, поведінки, інтересів та ролей в суспільстві. Наприклад, такі стереотипи можуть приписувати чоловікам активність, амбіції і лідерські якості, тоді як жінкам – піклування про сім'ю та домівку, емоційність і заваження у прийнятті рішень.

Ці стереотипи можуть мати шкідливі наслідки, які обмежують людей і призводять до потенційно нерівного розподілу ресурсів і можливостей у суспільстві. Тому важливо протидіяти гендерним стереотипам і працювати на створення більш інклюзивного та рівноправного суспільства, де кожна особа має можливість реалізувати свій потенціал незалежно від статі.

Ці стереотипи відображають ідеї про те, як мають поводитися жінки та чоловіки, які ролі вони мають виконувати та які властивості відносяться до кожної гендерної категорії.

Наприклад, деякі поширені гендерні стереотипи включають уявлення, що чоловіки повинні бути сильними, домінантними, незалежними та агресивними, водночас як жінки повинні бути чутливими, залежними, емоційними та здатними до доглядання домашніх справ та дітей. Ці упереджені уявлення також можуть варіюватися від конкретних уявлень про зовнішність чоловіків і жінок до визначення, які дії або інтереси вважаються прийнятними для кожної гендерної категорії.

Ці стереотипи можуть мати негативні наслідки для особистого розвитку та самооцінки людей. Вони можуть створювати обмеження та незручності, а також зменшувати можливості реалізації власних потенцій та принципової свободи вибору.

Проте, важливо зауважити, що гендерні стереотипи є соціокультурними конструкціями, а не беззаперечною реальністю. Вони можуть варіюватися в

залежності від культурних контекстів та часу. Люди можуть відхилятися від цих стереотипів та обирати більшість для себе, виражаючи свою індивідуальність та унікальність.

Отже, подальше усвідомлення, переосмислення та висвітлення гендерних стереотипів має на меті сприяти розумінню та підтримці рівноправності, різноманітності та особистої свободи вибору у різних гендерних категоріях.

Дійсно, кіно є поширеним місцем, де можна знайти багато прикладів гендерних стереотипів, наприклад:

Високий чоловік з мускулистим тілом як головний герой: часто в кіно чоловіки зі статурою та зовнішнім виглядом, що вважається "маскулінним", зображуються як сильні, незалежні та відважні. Вони часто виконують ролі героїв або спасителів у фільмах, тим самим закріплюючи ідею про чоловіків як лідерів та захисників.

Жінка як слабка та незахищена: навпаки, жінки часто зображуються як слабкі та потребуючі захисту чоловіків. Вони можуть бути зображені як жертви або пасивні персонажі, які чекають, коли чоловіки врятують їх. Це може підкреслювати ідею про незалежність та потужність чоловіків.

Розподіл ролей: кіно також може закріплювати гендерні ролі, прив'язуючи чоловіків до ролей лідерства, впевненості та підпалу, тоді як жінки можуть бути зображені в ролях доглядальниць, матерів або об'єктів привабливості. Цей розподіл стереотипних ролей може обмежувати можливості жінок для самовираження та розвитку.

Жінка як сексуальний об'єкт: часто жінки в кіно зображуються виключно як сексуальні об'єкти. Вони можуть бути одягнені в провокативний одяг або фізично об'ємні, а їхні ролі можуть бути обмежені до предметів бажання для чоловіків. Це закріплює ідею, що жінка повинна бути привабливою для чоловіків, а її цінність вимірюється її зовнішнім виглядом.

Маскулінізація жінок: у деяких фільмах жінок можуть зображати як таких, хто примушується приймати "чоловічий" стиль поведінки та вигляд. Вони можуть одягатися в хлопчачий одяг, мати агресивну особистість або

приймати чоловічі професії. Це може послабити традиційні ролі статей, але також може говорити про те, що жінка повинна бути "однаковою" з чоловіками, щоб виявити свою силу.

Недооцінка та насмішка чоловіків: у певних випадках жінки можуть бути зображені як розумніші, впевненіші або більш успішні, ніж чоловіки. Це може приводити до жартів або насмішок з чоловіків як менш освічених або неуспішних. Таке зображення може висміювати традиційну роль чоловіка в суспільстві та підсилювати гендерні стереотипи щодо розподілу ролей.

Жіноча супер-героїня в обмеженому розумінні: жіночі супер-героїні в кіно часто зображуються відповідно до чоловічих стандартів героїзму. Вони можуть бути фізично потужні, агресивні та приймати "традиційно чоловічі" риси. Це може обмежувати широкий спектр можливостей для представлення різноманітності жіночих характерів у кіно.

Важливо зазначити, що не всі фільми закріплюють такі гендерні стереотипи, і є фільми, які активно протистояють цим уявленням. Проте, багато прикладів гендерних стереотипів можна знайти в багатьох популярних фільмах та кіноіндустрії загалом.

Вплив гендерних стереотипів у кіно на глядачів і їхнє свідоме та несвідоме усвідомлення гендерних ролей у суспільстві є складною та багатогранною проблемою. Ця проблема виникає через те, що кіно виконує великий вплив на культурні уявлення та стереотипи про гендер.

Перш за все, варто зазначити, що свідоме усвідомлення гендерних стереотипів може виникати під впливом прямих зображень стереотипних гендерних ролей у фільмах. Наприклад, чоловіки можуть бути зображені як сильні, авторитетні та успішні, тоді як жінки можуть бути зображені як вразливі, піклувальні та залежні. Ці стереотипи часто підсвідомо усвідомлюються, оскільки зображення героїв і героїнь використовуються в кіно для створення ідентифікації та емоційного зв'язку з глядачами.

Часом стереотипизація гендерних ролей у кіно може впливати на нездолані уявлення про соціально прийнятну поведінку та роль жінок і

чоловіків у суспільстві. Наприклад, якщо жінка постійно зображується як прикрашальниця, об'єкт бажання або недоступна сексуальна ідеальність, це може спричинити переконання, що жінки повинні спрямовуватися на свою зовнішність та сексуальну привабливість як основний джерело їхньої цінності.

Значна частина впливу гендерних стереотипів у кіно є несвідомим. Глядачі можуть погоджуватися з відображеними гендерними ролями або вбачати їх як "нормальні" без самосвідомого розуміння, що це всього лише конструкт соціальних уявлень про гендер. Наприклад, у менш обізнаному суспільстві легко сприйняти глядачів можуть припустити, що зображені у фільмах гендерні ролі є візерунком для практичних дій в реальному житті.

Гендерні стереотипи, що знімаються у кіно, можуть також мати вплив на настрої, почуття і психологічний стан глядачів. Якщо у фільмі створено нереальні норми гендеру, наприклад, акцентування на досконалості зовнішності або статевої привабливості, це може викликати недоліки серед глядачів, які не відповідають цим нормам. Ці чуття можуть призводити до самооцінки та дискомфорту власного тіла або відхилення від суспільних очікувань.

Крім того, гендерні стереотипи, що зображується в кіно, можуть мати вплив на ставлення до гендерної рівності та ролі жінок і чоловіків у суспільстві. Якщо в фільмах часто показуються однакові шаблони гендерних ролей, це може показати глядачам, що такий розподіл ролей є природним і немінливим, що може вплинути на їхнє розуміння гендерної рівності.

3.2.2. Вплив гендерних стереотипів у кіно на глядачів

Вплив стереотипів на глядачів та їх усвідомлення гендерних ролей у суспільстві – це важлива соціальна проблема, яка варта докладного розгляду. У цьому описі я розгляну докладно цю тему, аналізуючи як свідоме, так і несвідоме сприйняття глядачами стереотипів, які пов'язані з гендерними ролями у різних формах масової культури.

Одним з перших аспектів, які варто розглянути, є вплив стереотипів на свідомі вподобання глядачів. Завдяки регулярному споживанню медійних

контенту, такого як кіно, телебачення, реклама, люди отримують певне уявлення про роль чоловіків і жінок у суспільстві. Часто зустрічаються стереотипи, що чоловіки повинні бути сильними, незалежними, агресивними, а жінки – слабкими, залежними, спокійними. Такі стереотипи, хоч і не відображають реальності, можуть впливати на формування гендерних ролей у суспільстві і призводити до нерівного розподілу ролей між чоловіками і жінками.

Значний вплив на вподобання глядачів має також несвідоме сприйняття стереотипів. Поняття гендерних ролей часто проникає в підсвідомість людей шляхом візуальних образів, символів та культурних норм. Через несвідоме сприйняття, глядачі можуть приймати за дані реальності стереотипи, які є присутніми в медійному контенті. Наприклад, повторення портрету "сильного" чоловіка і "слабкої" жінки у багатьох фільмах та серіалах може накопичуватись у підсвідомості та формувати очікування, що таке поведінка і розподіл ролей є нормою.

Такий вплив стереотипів на усвідомлення гендерних ролей може мати негативні наслідки для суспільства. Наприклад, це може призводити до зниження самооцінки та впевненості у жінок, які відчувають, що вони не відповідають соціально прийнятим стандартам жіночості. Водночас, чоловіки можуть почуватись обмеженими стереотипами маскулінності, постійно відчуваючи тиск бути сильними та невразливими.

Варто відзначити, що останнім часом спостерігається зміна стереотипів у масовій культурі. Поступово з'являються фільми, серіали та реклама, які більш адаптовані до сучасних реалій та показують різноманіття гендерних ролей. Це може допомогти усунути частину негативного впливу стереотипів і сприяти створенню більш рівного та гнучкого суспільства.

Отже, вплив гендерних стереотипів у кіно на глядачів та їхнє свідоме й несвідоме усвідомлення гендерних ролей у суспільстві є значною проблемою. Це впливає на розуміння глядачами гендерних ролей, впливає на їхні устремління, самооцінку, емоційний стан та ставлення до гендерної рівності.

Розуміння цього впливу може сприяти розвитку більш різносторонньої та включної кінокультури, яка сприяє позитивним змінам у гендерних уявленнях та стереотипах.

Стереотипи можуть становити перешкоду для прийняття різноманітних гендерних ідентичностей та ролей. Стереотипи – це уявлення або узагальнення про певну групу людей або гендерів, які можуть бути неправдивими або спотвореними. Ці установлені уявлення можуть обмежувати можливості та свободи людей у виборі своєї гендерної ідентичності та ролі.

Наприклад, стереотип, що жінки повинні бути домогосподарками і матерями, може запобігати жінкам у виборі інших кар'єрних шляхів або гендерних ролей. Або стереотип, що чоловіки мають бути сильними та постійно показувати свою мужність, може пригнічувати чоловіків, які не відповідають цим уявленням.

Стереотипи можуть створювати тиск на людей, щоб вони відповідали стандартам і очікуванням суспільства, що може бути шкідливим для їхнього самопочуття та емоційного благополуччя. Важливо усвідомлювати та приймати різноманіття гендерних ідентичностей та ролей, та уникати поглинання стереотипами.

Зазначення, що стереотипи можуть становити перешкоду для прийняття різноманітних гендерних ідентичностей та ролей, ґрунтується на тому, що суспільство часто накладає певні очікування і норми на гендерну поведінку та вираження. Наприклад, існує стереотип, що чоловіки повинні бути сильними, безстрашними і здатними до фізичної сили, тоді як жінки повинні бути крихітними, м'якими і займатися доглядом за родиною. Ці уявлення не враховують різноманіття індивідуальних характеристик та уподобань кожної людини.

Проте, все більше людей починають висувати виклик стереотипам і працювати на створення більш інклюзивного та розуміючого суспільства, в якому люди можуть вільно виражати свою гендерну ідентичність та обирати свої ролі без страху відвертості або осуду.

Використання гендерних стереотипів у кіно може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, стереотипи можуть допомогти створити знайомих глядачам персонажів, з якими вони можуть відноситись і легко їх розуміти. Це може зробити кіно більш доступним та захопливим для глядачів. Крім того, стереотипи також можуть бути використані для виклику і підриву традиційних гендерних норм, що призводить до більш різноманітних та підбадьорюючих репрезентацій гендеру у кіно [22].

Однак, використання гендерних стереотипів у кіно також може підсилити шкідливі та обмежені уявлення про гендерні ролі та очікування¹. Це може сприяти поширенню шкідливих стереотипів, таких як зображення жінок як надмірно емоційних або залежних, або чоловіків як агресивних та домінуючих. Ці стереотипи можуть сприяти виключенню та дискримінації осіб, які не відповідають цим вузьким гендерним ролям [22].

Важливо мати критичну перспективу при споживанні медіа, включаючи гендерні стереотипи, та сприяти більш складним та різноманітним репрезентаціям у кіно. Шляхом виклику та розширення репрезентацій гендеру, кіно має силу формувати та впливати на сприйняття та норми суспільства [22].

Використання гендерних стереотипів у кіно може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Деякі плюси включають:

Розпізнаваність і легкість сприйняття: класичні ролі, які відповідають гендерним стереотипам, можуть бути легко сприйняті глядачами. Вони допомагають створювати популярні та зрозумілі фільми, ґрунтуватися на відомих шаблонах та очікуваннях.

Підтримка традиційних цінностей: використання гендерних стереотипів у фільмах може відображати традиційні ролі та цінності в суспільстві. Це може задовольнити тих глядачів, які сприймають цінності, пов'язані з традиційними гендерними ролями.

Однак, є також ряд негативних наслідків використання гендерних стереотипів у кіно:

Обмеження та типування акторів: використання гендерних стереотипів може обмежувати можливості акторів і акторок. Наприклад, жінкам можуть надавати ролі, пов'язані з побутом, материнством чи романтикою, тоді як чоловікам відводити ролі сильних героїв. Це може утворювати у суспільстві очікування щодо ролі статей, які не завжди відповідають реальності і можуть обмежувати творчі можливості акторів та акторок.

Неправдиве відображення реальності: гендерні стереотипи можуть створювати неправдиву картину світу, де чоловікам і жінкам відводяться ролі, які не відповідають їх справжнім здібностям, бажанням або інтересам. Це може спричинити нерівність та спотворення уявлень про ролі статей в суспільстві.

Підтримка стереотипів і нерівностей: використання гендерних стереотипів у фільмах може сприяти поглибленню гендерних стереотипів та нерівностей у суспільстві. Це може перешкоджати розумінню та прийняттю інших гендерних ролей, а також утримувати статеві стереотипи та дискримінацію.

Позитивний ефект використання гендерних стереотипів у кіно може полягати у тому, що це допомагає залучити і утримати увагу глядачів. Відомо, що людина зазвичай шукає те, що знайоме й зрозуміле, тому використання стереотипів у персонажах часто надає їм знайомих рис, з якими глядачі можуть ідентифікуватися. Крім того, стереотипи можуть допомогти створити зрозумілу та послідовну сюжетну лінію, що підвищує художнє враження від фільму.

Негативний ефект використання гендерних стереотипів у кіно полягає у тому, що це завжди несе ризик зміцнення шкідливих стереотипів та укріплення негативних уявлень про ролі чоловіків та жінок в суспільстві. Зокрема, використання стереотипів може призвести до зведення жінок до ролі об'єкта, що має лише естетичне значення і призначена для задоволення потреб чоловіків, а також розшарування їх участі у суспільстві. На тлі цього, політичні, економічні, соціальні та інші здатності жінок зменшуються в очах глядачів.

Однак важко оцінити однозначно, чи переважають в підсумку переваги, чи недоліки від використання гендерних стереотипів у кіно. Але, в будь-якому

випадку, кінематограф може сприяти усвідомленню різноманітних гендерних проблем та розширенню знань про ці питання.

Обговорення позитивних та негативних аспектів використання гендерних стереотипів у кіно може бути дуже розширеним. Використання стереотипів гендерних ролей у кіно нерідко відображається на культурному сприйнятті та формуванні уявлень про гендер у суспільстві. Позитивні аспекти використання гендерних стереотипів можуть включати сприяння ідентифікації та розумінню героїв, підкреслення типових рис і характеристик, а також забезпечення комунікаційного коду, що дозволяє швидко визначити героя за його зовнішніми ознаками та поведінкою.

Не дивлячись на це, негативні аспекти використання гендерних стереотипів у кіно також потребують уваги. Вони можуть приводити до утримання, обмеження та дискримінації ігнорування факту різноманітності та істинного спектру гендерних ідентичностей. Консервативні стереотипи можуть відображати нереалістичні очікування та непродуктивні ролі, що не відповідають сучасному розумінню гендерної гнучкості, толерантності та рівноправ'я.

Один з негативних аспектів використання гендерних стереотипів у кіно пов'язаний з упередженнями та звуженням перспектив. Часто в кіно роль жінки зводиться до стереотипічних образів – вона може бути зображена як жертва, сексуальний об'єкт або ніяк не пов'язана з головним сюжетом. Це може обмежувати роль жінки як активного агента, зменшувати її можливості й впливати на усвідомлення її потенціалу у глядачів.

Іншим негативним аспектом є надмірна сексуалізація жіночих персонажів у кіно. Часто їх зображують з підвищеною сексуальною привабливістю, сильною фізичною привабливістю та потужними статевими об'єктами. Це може призводити до об'єктивізації жінок, і перш за все, до створення фальшивих стереотипів про візіонерів та сексуальну об'єктивізацію жіночих персонажів.

Також треба зазначити, що використання гендерних стереотипів у кіно може сприяти поширенню стереотипів в суспільстві, а не відображувати

різноманітність його членів. Глядачі, особливо молодші покоління, можуть побачити ці стереотипи у кіно і прийняти їх як норму, що закріплює негативні очікування та обмеження.

В результаті, освічення та усвідомлення про гендерні стереотипи у кіно важливо для формування більш рівних, толерантних та гнучких уявлень про гендер у суспільстві. Це може бути досягнуто шляхом сприяння розмаїттю гендерних персонажів, розкриттю індивідуальних якостей та можливостей героїв незалежно від їх статі, а також залученням до розвитку сценаріїв та кінематографічних робіт представників різних гендерних груп. Таким чином, кіно має потенційну можливість вплинути на усвідомлення суспільства щодо негативних аспектів гендерних стереотипів і сприяти створенню більш рівноправного та інклюзивного суспільства.

Використання гендерних стереотипів у кіно може допомагати створювати фільми у класичні манері з явними та зрозумілими ролями головних героїв. Але в той же час це може обмежувати можливості акторів і акторок, які можуть бути стереотипно закріплені у певних ролях через свою стать.

Крім того, гендерні стереотипи у фільмах не завжди відображають реальну картину світу. Вони можуть поглиблювати нерівності між чоловіками і жінками, надаючи їм нереалістичні ролі та очікування. Це може впливати на сприйняття та уявлення глядачів щодо рівноправності статей в суспільстві.

Отже, хоча гендерні стереотипи можуть допомагати створювати популярні та зрозумілі фільми, вони також можуть обмежувати творчі можливості акторів/акторок та не відображати реальну картину світу. Навряд чи можна однозначно визначити, як переважають плюси чи мінуси використання гендерних стереотипів, оскільки це залежить від конкретного контексту та індивідуального сприйняття кожного глядача.

3.2.3. Зміна і руйнування гендерних стереотипів у кіно

Отже, яскравою ідеєю для зміни та руйнування гендерних стереотипів у кіно є створення нових персонажів, які відображають різноманітність гендерних ролей. Це може включати створення сильних та незалежних жіночих

персонажів, які виконують головні ролі в бойовиках або науково-фантастичних фільмах. Також варто звернути увагу на більш різноманітних чоловічих персонажів, які не обмежені традиційними маскулініними архетипами.

Крім того, можна намагатися унеможливити або зменшити використання стереотипних образів у фільмах і телесеріалах. Це можна зробити, працюючи з письменниками, режисерами та продюсерами, щоб вони уникали жорстких статевих ролей та нереалістичних гендерних образів. Важливо створити фільми, які відображають різноманіття і реальність суспільства, а не ідеальні відображення.

Також варто звернути увагу на необхідність акцентування на відтворенні реальності у світі кіно. Це означає, що фільми повинні більше відображати реальні життєві ситуації та реальні гендерні ролі. Наприклад, розповіді про сімейне життя, професійні досягнення та міжособистісні взаємини повинні бути більш реалістичними та узгодженими з сучасними уявленнями про гендерну рівність.

Нарешті, важливо просувати ці ідеї та способи до дуже широкої аудиторії. Можна використовувати соціальні медіа, мережі та інші канали комунікації для популяризації розуміння і підтримки різноманітності гендерних ролей у кіно.

Загалом, створення нових персонажів, унеможливлення або зменшення вживання стереотипних образів у фільмах і телесеріалах, акцентування на відтворенні реальності – ось певні способи на зміну і руйнування гендерних стереотипів у кіно. Ці ідеї допоможуть просунути інклюзивне й різноманітне уявлення про гендер у кіно та сприятимуть розвитку більш рівних статевих репрезентацій.

Ось ще декілька способів зміни і руйнування гендерних стереотипів у кіно:

Привернення уваги до жіночої режисури: жінки-режисерки можуть бути розпорощувачами свіжих та інноваційних ідей в кіноіндустрії, що сприятиме руйнуванню старих гендерних ролей.

Збільшення ролей жінок в кіноіндустрії: швидше за все, це призведе до більшої репрезентації жіночих перелічених раніше ідей та нових підходів до гендерних ролей у кіно.

Участь активістів гендерної рівності: фінансова підтримка та підтримка їхніх ініціатив може сприяти їхньому поширенню та впливу на галузь.

Розмови та обмін думками: дискусії та панельні дебати про гендерні ролі у кіно, запрошення експертів і активістів, щоб проводити глибокі аналізи та обговорення цієї проблеми. Такі обміни думками можуть привести до нових ідей та перспектив, щодо змін у кіно.

Змінна культурна перцепція і підтримка кіноіндустрії країн з різноманітністю гендерних ролей: важливо, щоб глядач долучався до перегляду робіт, знятих в інших частинах світу, де репрезентація має болісніші проблеми. Шляхом підтримки незалежних творців з різних культур можна прискорити зміни у фільмах.

Тут, насправді, багато способів, які можуть бути використані для руйнування гендерних стереотипів у кіно. У кіноіндустрії багато прогресу досягнуто вже останніми десятиліттями, але все ще є проблеми, з якими потрібно боротися. Застосування цих підходів допоможе змінити індустрію та створити більш інклюзивне та різноманітне кіно.

Будь-який фільм є продуктом креативного процесу, у якому розпочинаються довгі дискусії, переговори та пошуки. Повний перехід до більш рівноправного представлення гендерних ролей у кіно можливий лише за умови широкої та всебічної дискусії, участі глядачів, виробників, акторів та активістів гендерної рівності.

ВИСНОВКИ

Проблематика гендеру в кіно є актуальною темою, яка набула особливої уваги останнім часом. Глядачі та критики почали зосереджуватися на тому, як гендерна ідентичність та репрезентація гендерних ролей впливають на кінопродукцію. Недостатня рівність та неправильне зображення жінок у кіно стали об'єктом критики, а тому студії стали займатися створенням фільмів, які по-різному висвітлюють гендерну проблематику та прагнуть давати більш рівномірне та сучасне представлення жінок.

У підсумку дослідження гендерної складової сучасного кінематографу можна визначити тенденції, які свідчать про суттєві зміни в сприйнятті гендерних ролей у сучасному суспільстві через призму кіномистецтва.

Останні десятиліття виявилися періодом не лише змін у екранному показі гендерних ролей, а і значущого впливу кінематографу на суспільні уявлення про гендер. Фільми вже не лише розважають та/або просвіщають глядачів, але й виступають потужним інструментом соціокультурної трансформації, активно впливаючи на глибокі рівні колективної свідомості.

Аналіз показав, що сучасний кінематограф виступає активним агентом у формуванні нового розуміння гендеру. Зміна у представленні чоловічих та жіночих персонажів відзначається не лише розбиттям традиційних гендерних стереотипів, але й акцентом на різноманітності гендерних ідентичностей.

Дослідження підтвердило, що кінематограф виступає не тільки як розважальна форма мистецтва, але й як важливий інструмент для формування культурної свідомості. Відображення різноманітності гендерних ролей у фільмах допомагає переосмислити та переформувати уявлення суспільства про статеву рівність.

Для всебічного огляду й аналізу проявів гендерних «аспектів», «нюансів», стосунків, визначень власної гендерної ідентичності та ставлення до відмінних і нетрадиційних сексуальних і гендерних ідентичностей у життєвій реальності (звичайній глядацькій та у процесі виробництва кіно) і, одночасно, кіно-

реальності (в кінопродукції – у фільмах), яка впливає на «справжню реальність гендеру» у житті, було уведено концепт «гендерна складова кінематографу».

«Гендерну складову» сучасного кінематографу впродовж всього дослідження ми розуміли як, по-перше, відтворення гендерної тематики у кінопродукції – у фільмах, по друге – як реальні гендерні стосунки на знімальному майданчику і в менеджменту кіно.

Дослідження гендерної складової кінематографу виявило трансформації у сприйнятті глядачами образів жіночих героїнь. Акцент на сильних, незалежних жінках у фільмах виявився ключовим чинником, сприяючим позитивному переосмисленню гендерних стереотипів.

Сучасні героїні кіноекранів виступають як ікони емансипації та визначення для глядачів. Зміна у підході до створення образів жінок у кіно, де вони втілюють сильні, незалежні характери з власними амбіціями та цілями, допомагає відмовитися від застарілих уявлень про жіночі ролі в суспільстві.

Це відзначене зростання ідентифікації глядачів з жіночими персонажами, що веде до більшого емпатійного сприйняття та відчуття їхньої важливості. Такий підхід допомагає руйнувати гендерні бар'єри та сприяє формуванню нових, позитивних гендерних уявлень. А через акцент на сильних жіночих персонажах виступає не лише як рефлексор сучасних гендерних реалій (чи очікувань), але і як спонукальний чинник позитивних змін у сприйнятті глядачами ролей жінок у суспільстві. Це не тільки стимулює дискусії про рівність та інклюзивність, але і визначає нові керівні принципи для майбутнього розвитку кінематографу як справжнього каталізатора гендерних трансформацій.

Фільми вже не обмежуються стереотипними уявленнями про маскуліність і фемінінність, але стають платформою, де розгортаються розмови про різноманіття гендерних ідентичностей та дозволено розкривати приховані, невидимі аспекти гендерної різноманітності.

Вивчення гендеру у кіно не лише віддзеркалює сучасні гендерні дискусії, але й може виступити як крок до переосмислення та переформування гендерних

уявлень у суспільстві. Важливо подолати традиційні обмеження та долучитися до створення інклюзивного простору, де кожна гендерна ідентичність відображена.

Це відкриває можливість для створення фільмів, які будуть не лише розважати, але і надихати глядачів до обговорення та розуміння різноманітних гендерних реалій. Розвиток прогресивних підходів у кінематографі відобразатиме динаміку сучасного суспільства та сприятиме його культурній трансформації.

Таким чином, вивчення гендерних аспектів у кінематографі є надзвичайно важливим завданням, оскільки це відкриває нові виклики та можливості для розвитку більш прогресивних та різноманітних підходів до представлення гендерних тем у мистецтві. Подальше дослідження гендерних аспектів у кінематографі визначає наше завдання як науковців та творчих особистостей у веденні відкритого діалогу та формуванні сучасного кінематографічного образу. Це окреслює нові горизонти для розвитку інноваційних та вражаючих наративів, які впливатимуть на гендерну свідомість та сприятимуть побудові більш рівного та різноманітного суспільства.

Кіно, як визначний аспект культури, має унікальну можливість впливати на гендерні стереотипи та впроваджувати нові ідеї у масову свідомість. Сучасний кінематограф активно впроваджує нові підходи до відображення героїв, розкриття різноманітних гендерних ідентичностей і приділяє особливу увагу питанню рівності, що є ключовими компонентами позитивної трансформації уявлень про ролі чоловіків і жінок.

Цей вплив кінематографу є величезним кроком у напрямку побудови більш відкритого, різноманітного та толерантного суспільства. Фільми стають каталізаторами для важливих дискусій про рівність, інклюзію та гендерні права, активно сприяючи формуванню нового культурного нормативу.

Отже, сучасний кінематограф, зокрема через свою гендерну складову, є каталізатором еволюції гендерних норм та важливим чинником для досягнення розширеної та інклюзивної культурної обізнаності. Це відкриває нові

перспективи для подальших розвідок у цій області та закликає до глибшого розуміння впливу кіномистецтва на гендерні парадигми.

Усе сказане є висновками з дослідження західного кінематографу. Подібний аналіз фільмів вітчизняного виробництва, тим паче, ретроспективний, мав би враховувати особливості культурних смислів «жіночності» і «жіночого» в історії вітчизняної культури і тому виходити з дещо інших методологічних настанов, тобто це був би зовсім інший проєкт і окрема дослідницька програма, яка, треба сподіватись, обов'язково буде виконаною.

Загалом, необхідні колективні зусилля всіх творчих, від сценаристів до костюмерів, і технічних працівників в кіноіндустрії а також і глядачів, і кінокритиків для боротьби з гендерною нерівністю та створення більш рівного та репрезентативного кіноsvіту. Тільки коли всі голоси почуються та отримують повагу, ми зможемо побудувати більш справедливе та рівноправне суспільство через кіно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. У Каннах провели акцію з вимогою збільшити кількість жінок в конкурсних програмах фестивалю. URL: <https://detector.media/infospace/article/137459/2018-05-13-u-kannakh-provely-aktsiyu-z-vymogoyu-zbilshyty-kilkist-zhinok-v-konkursnykh-programakh-festyvalyu/> (дата звернення: 28.01.23).
2. Huimin Xu, Zhang Zhang, Lingfei Wu, Cheng-Jun Wang. The Cinderella Complex: Word embeddings reveal gender stereotypes in movies and books. Published: November 22, 2019. Doi.org/10.1371/journal.pone.0225385 URL: <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0225385> (дата звернення 20.11.23).
3. Allen J. (2019) 17 blockbuster movies that surprisingly pass bechdel test. URL: <https://thewhispmommyish.com/entertainment/movies/blockbuster-movies-pass-bechdel-test-surprising/>. Accessed on 14 Jan 2020 (дата звернення 22.11.23).
4. Kagan, D., Chesney, T. & Fire, M. Using data science to understand the film industry's gender gap. *Palgrave Commun* 6, 92 (2020). <https://doi.org/10.1057/s41599-020-0436-1>
5. Michael J. Emme. Feminist Film Theory and Art Education. URL: <https://scholarscompass.vcu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1149&context=jstae> (дата звернення: 25.11.2023).
6. Смагіна, Марина. 5 феміністичних фільмів: Що подивитися небайдужим до прав жінок. URL: <https://rubryka.com/article/5-feminist-films/> (дата звернення 22.11.23).
7. Касьян Т. 10 фільмов, затрагивающих вопросы гендера. URL: <https://womo.ua/10-filmov-zatragivayushhih-voprosyi-gendera/> (дата звернення: 30.10.22).
8. Калініченко, Олександра. Жінки в кінематографі. Сучасний погляд на проблему. URL:

https://lb.ua/culture/2021/10/30/497332_zhinki_kinematografi_suchasniy.html (дата звернення: 30.10.22).

9. Беседа А.А. Візуалізація гендерних ролей у сучасному кіно: культурологія проблеми/ Концептуальні шляхи розвитку науки та освіти: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 19-20 жовтня 2023 року. – Львів: Львівський науковий форум, 2023. 107 с. – С. 14–16. URL: http://lviv-forum.inf.ua/save/2023/19-20.10/_Збірник.pdf

10. Феномен культури постглобалізму – контекст військових конфліктів: Програма ІV Міжнар. наук.- практ. конф., 22 листоп., 2023 р. / Укл.:Сабадаш Ю.С., Янковський С.В. Київ : МДУ, 2023. 52 с.

11. «Час і діти»: гендерні відмінності, ролі чоловіків і жінок. / ALEXUS: Чоловічий журнал: спорт, здоров'я. URL: <https://alexus.com.ua/chas-i-diti-genderni-vidminnosti-rol-i-cholovikiv-i-zhinok/> (дата звернення: 06.11.2023).

12. Учасники проєктів Вікімедіа. Гендерна роль – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гендерна_роль (дата звернення: 06.11.2023).

13. Гендерні ролі та стереотипи: сутність, значення та функції. / Максимчук О.В. https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/12018/1/%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D0%B4.%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BF%D0%B8%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202019%20_3.pdf (дата звернення: 07.11.2023)

14. Учасники проєктів Вікімедіа. Гендерні стереотипи – Вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Гендерні_стереотипи (дата звернення: 09.11.2023)

15. Учасники проєктів Вікімедіа. Гендер – вікіпедія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Гендер> (дата звернення: 09.11.2023).

16. Українське незалежне кіно 90-х: добірка визначних фільмів. *СЛУХ – медіа про музику та все, що навколо неї*.

URL: <https://slukh.media/texts/ukrainian-cinematography-90/> (дата звернення: 09.11.2023).

17. *VoxUkraine* | «Вокс Україна» – більше ніж найкраща аналітика про Україну. URL: <https://voxukraine.org/ne-takij-strashnij-gender-ua> (дата звернення: 09.11.2023)

18. Фільми 1990-х, які хочеться переглянути ще раз: огляд до Дня Незалежності. *24 Канал*. URL: https://kino.24tv.ua/ukrayinski-filmi-90-h-rokiv-dobirka-do-dnya-nezalezhnosti_n1712677 (дата звернення: 12.11.2023)

19. Сусоєв Я.О. Умови формування «нового радянського кіноглядача» у 1920-х рр. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8a235ed7-9537-41b4-a4d0-6f56fe009c07/content> (дата звернення: 12.11.2023).

20. _Тамара Марценюк. Гендерні студії в Україні із часів незалежності: чи боїться академічна спільнота фемінізму? URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c0084590-0939-4dc9-bb38-a6c2184a7fa1/content> (дата звернення: 11.11.2023).

21. 10 українських фільмів про 1990-ті: погляд на десятиліття тоді й тепер. *Суспільне* | *Новини*. URL: <https://suspihne.media/culture/576839-10-ukrainskih-filmiv-pro-1990-ti-poglad-na-desatilittta-todi-j-teper/> (дата звернення: 09.11.2023)

22. _Here's how gender stereotypes are plaguing Hollywood films despite progress. *World Economic Forum*. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2020/02/women-hollywood-starring-role-equality-diversity/> (дата звернення: 15.11.2023)

23. Inequality in 1,300 Popular Films: Examining Portrayals of Gender, Race/Ethnicity, LGBTQ & Disability from 2007 to 2019. Annenberg Inclusion Initiative. URL: https://assets.uscannenberg.org/docs/aii-inequality_1300_popular_films_09-08-2020.pdf (дата звернення: 18.11.2023)

24. _A Decade of Women in Film: How gender equality in film has changed from 2010 – 2020 | Plymouth Arts Cinema | Independent Cinema for

Everyone | located at Arts University Plymouth. *Plymouth Arts Cinema / Independent Cinema for Everyone | located at Arts University Plymouth*. URL: <https://plymouthartscinema.org/a-decade-of-women-in-film-how-gender-equality-in-film-has-changed-from-2010-2020/> (дата звернення: 15.11.2023).

25. EXPLORE A.FRAME - Цифровий журнал Академії. URL <https://www.oscars.org/news/academy-establishes-representation-and-inclusion-standards-oscar-eligibility> (дата звернення: 11.11.2023).

26. Yamato J. Oscars diversity improved after #OscarsSoWhite, study shows. But glaring gaps remain. *Los Angeles Times*. URL: <https://www.latimes.com/entertainment-arts/movies/story/2023-03-01/oscar-diversity-usc-annenberg-inclusion-initiative-academy-oscar-so-white> (дата звернення: 17.11.2023)

27. Лавриненко Н.В. Гендерні стереотипи масової свідомості //Українське суспільство: моніторинг – 2000 р. Інформаційно-аналітичні матеріали / за ред. В.М. Ворони, А.О. Ручки. – К.:І-нт соціології НАН України, 2000.

28. Cohen A. (2017) Women and hollywood sexism in the film industry problem. URL: <https://www.refinery29.com/en-us/2017/10/175956/melissa-silverstein-women-hollywood-gender-inequality> (дата звернення: 31.10.23).

29. Wilkinson A. 82 women protested gender inequity in the film industry on the red carpet at Cannes. *Vox*. URL: <https://www.vox.com/culture/2018/5/13/17347738/cannes-womens-protest-march-film-festival-cate-blanchett-agnes-var-da-timesup-red-carpet> (дата звернення: 22.11.2023)

30. Гендерні стереотипи, їх роль у формуванні особистості | Я – журналіст. *Я – журналіст*. URL: <https://ij.ogo.ua/ya-zhurnalist/genderni-stereotipi-yih-rol-u-formuvanni-osobistosti/> (дата звернення: 01.12.2023)

31. *ICI Journals Master List*.
URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/927878.pdf> (дата звернення: 26.11.2023)
32. Христина Дрогомирецька. **Жіночий абсолютизм Барбіленду (за мотивами фільму Грети Гервіг «Барбі»)**. URL: <https://zbruc.eu/node/116384> (дата звернення: 26.11.2023)
33. Барткі Сандра. 2006 (19981). Політика тіла // Антологія феміністичної філософії / Під ред. Е. Джагер, А. Янг; пер. з англ. Б. Єгідис. – К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”. – С. 383–392.
34. Ніколсон Лінда. 2006 (2000). Гендер // Антологія феміністичної філософії / Під ред. Е. Джагер, А. Янг; пер. з англ. Б. Єгідис. – Київ: Видавництво Соломії Павличко “Основи”. – С. 348–356.
35. Таран Людмила. Гендерні проблеми і засоби масової інформації // Гендер і культура: зб. статей / Упор. В. Агеєва, С. Оксамитна. – К.: Факт. 2001. – С.151–160.
36. Галберстам Джудит/Джек. Трансфер гендерів / Пер. з англ. К. Міщенко // Критика, 2012. – ч. 1–2 (171–172), <http://krytyka.com/ua/articles/transfer-genderiv> (дата звернення: 29.11.2023)
37. Кроулі Сара Л. 2017 (2012). Автоетнографія як феміністичне самоінтерв'ювання / Пер. з англ. О. Плахотнік // Критика феміністична, <http://feminist.krytyka.com/ua/articles/avtoetnohrafija-yakfeministychne-samointervyuvannya> (дата звернення: 02.12.2023)
38. Образ, тіло, порядок. Гендерні дослідження в міждисциплінарному спектрі / Під ред. К. Міщенко, С. Штретлінг. – К.: Медуза, 2014. – С. 91–101.
39. Childs, S., & Krook, M. L. (2009). Analysing women’s substantive representation: From critical mass to critical actors. *Government and Opposition*, 44(2), 125–145. Retrieved from JSTOR.

40. Childs, S., & Krook, M. L. (2006). Should feminists give up on critical mass? A contingent yes. *Politics & Gender* 2(4), 522–530.
<http://dx.doi.org/10.1017/S1743923X06251146> (дата звернення: 30.11.2023)
41. Hankin, K. (2007). And introducing ... the female director: Documentaries about women filmmakers as feminist activism. *NWSA Journal*, 19(1), 59–88. Retrieved from JSTOR.
42. Orwin, A. (2002). Women's stories, women's films: Integrating women's studies and film production. *Women's Studies Quarterly*, 30(1/2), 271–284. Retrieved from JSTOR.
43. Sutherland, J.-A., & Feltey, K. M. (2017). Here's looking at her: An intersectional analysis of women, power and feminism in film. *Journal of Gender Studies* 26(6), 618–631. <http://dx.doi.org/10.1080/09589236.2016.1152956> (дата звернення: 02.12.2023)
44. Simonton, D. K. (2004). The “best actress” paradox: Outstanding feature films versus exceptional women's performances. *Sex Roles* 50(11/12), 781–794.
45. EUROPEAN AUDIOVISUAL OBSERVATORY (2019b). Female directors in European Cinema. <https://rm.coe.int/female-directors-in-european-cinema-key-figures2019/16809842b9> (дата звернення: 11.11.2023)
46. British Council (2018). Gender Equality and Empowerment in the Creative and Cultural Industries: Report for Armenia, Azerbaijan, Georgia and Ukraine. London: British Council.
47. Brand, P. (2006). Feminist Art Epistemologies: Understanding Feminist Art. *Hypatia*, 21, pp. 166–189.
48. European Expert Network on Culture (2021). Towards Gender Equality in the Cultural and Creative Sectors. Luxemburg: European Union.
49. European Institute for Gender Equality (2016). Gender in Culture. Luxemburg: European Union.

50. Ministère français de la Culture (2014). Observatoire de l'égalité entre Femmes et Hommes dans la Culture et la Communication. Paris: Ministère de la Culture et de la Communication.

51. Perkins, Claire, and Michele Schreiber. "Independent Women: from Film to Television." Taylor & Francis Online, 16 Oct. 2019. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14680777.2019.1667059?scroll=top&needAccess=true> (дата звернення: 06.11.2023)

52. Morris, Amanda. "Golden Age of Hollywood Was Not so Golden for Women." Golden Age of Hollywood Was Not so Golden for Women, 1 Apr. 2020. URL: <https://news.northwestern.edu/stories/2020/03/golden-age-of-hollywood-was-not-sogolden-for-women/> (дата звернення: 22.11.2023)

53. MasterClass staff. "Understanding the Role of Film Producers." MasterClass, 16 Aug. 2021, <https://www.masterclass.com/articles/learn-about-film-producers#quiz-0> (дата звернення: 01.12.2023)

54. Lauzen, Martha M. The Celluloid Ceiling in a Pandemic Year: Employment of Women on the Top U.S. Films of 2021, <https://womenintvfilm.sdsu.edu/wpcontent/uploads/2022/01/2021-Celluloid-Ceiling-Report.pdf>. Accessed 2021 (дата звернення: 01.12.2023)

55. Hutchinson, Pamela. "#MeToo and Hollywood: What's Changed in the Industry a Year on?" The Guardian, Guardian News and Media, 8 Oct. 2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/oct/08/metoo-one-year-on-hollywood-reaction> (дата звернення: 15.11.2023)

56. Horn, John, et al. "From the Archives: Unmasking Oscar: Academy Voters Are Overwhelmingly White and Male." Los Angeles Times, Los Angeles Times, 19 Feb. 2012, <https://www.latimes.com/entertainment/la-et-unmasking-oscar-academy-project20120219-story.html> (дата звернення: 26.11.2023)

57. Gomery, Douglas. "The Hollywood Studio System." Encyclopædia Britannica, Encyclopædia Britannica, Inc., <https://www.britannica.com/art/history-of-the-motionpicture/The-Hollywood-studio-system> (дата звернення: 03.12.2023)

58. Gaines, Jane, and Radha Vatsal. "How Women Worked in the US Silent Film Industry." How Women Worked in the US Silent Film Industry – Women Film Pioneers Project, 2011, https://wfpp.columbia.edu/essay/how-women-worked-in-the-us-silentfilm-industry/#Who_Worked_at_What_and_When (дата звернення: 16.11.2023)

59. Fernandez, Maria Elena. "Queen Sugar's All-Female Directors on How the Show Gave Them Their First TV Jobs." Vulture, 30 Nov. 2016, <https://www.vulture.com/2016/11/queen-sugar-all-women-directors-on-getting-first-tvjobs.html> (дата звернення: 02.12.2023)

60. Australian Centre for the Moving Image. "Dorothy Arzner and the Boom Mic: Acmi Collection." ACMI, Australian Centre for the Moving Image, <https://www.acmi.net.au/works/100548--dorothy-arzner-and-the-boom-mic/> (дата звернення: 01.12.2023)

**Список фільмів, в яких артикульовано гендерну проблематику та
яких було згадано/залучено до аналізу**

1. "Маленька Цезарка" (1931)
2. "Психо" (1960)
3. "Вогонь був великий" (1958)
4. "Візит" (1964)
5. "Вестсайдська історія" (1961)
6. "Наречена була у чорному" (1968)
7. "Соняшники" (1969)
8. "Аліса тут більше не живе" (1974)
9. "Кармен" (1983)
10. "Розум і почуття" (1995)
11. "Краса по-американськи" (1999)
12. "Мулен Руж" (2001)
13. "Харві Мілк" (2008)
14. "Голодні ігри" (2012)
15. "Містер домогосподарка" (2005)
16. "Зведені брати" (2008)
17. "Мільйонер із нетрів" (2008)
18. "Маленька міс Щастя" (2006)
19. "Білявка в законі 2" (2003)
20. "Великий товстий брехун " (2002)
21. "Коханці кафе де Флор" (2006)
22. "Мама Мія!" (2008)
23. "Чорний лебідь" (2010)
24. "Карате Кід" (2010)
25. "Поліс" (2015)
26. "Три білборди під Еббінгом, Міссурі" (2017)
27. "Володар бурі" (2008)

28. "Леді Берд" (2017)
29. Wonder Woman (2017)
30. "Дівчата Сонця" (2018)
31. "Фріда" (2002)
32. "Ангели із залізними зубами" (2004)
33. "Життя Адель" (2013)